

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

Jacek Kwaśniewski

Maori Chief

James Cook

Cywilizacja zachodnia – kolonizacja świata

1492 - 1914

Zmiany wielkości obszarów uzależnionych od Zachodu

Tekst i tabele

2021

Spis treści

Wstęp.....	2
Łączna skala kolonizacja. Podejście Fieldhouse’a, Hoffmana, Fishera.....	2
Jak badać zmiany obszarów kolonialnych w okresie 1492-1914	4
Najkrótsze podsumowanie zebranych danych	7
Opis procesu kolonizacji. Zmiany terytorialne imperiów kolonialnych 1492 - 1914.....	7
1492 - 1550.....	7
1550 - 1754.....	8
1754 - 1800.....	9
1800 - 1825.....	11
1825 - 1885.....	12
1885 - 1898.....	14
1898 - 1914.....	14
Źródła danych: ogólny opis i problemy z szacowaniem	14
Użyte źródła	16
Tabele zmian obszarów kolonialnych w dziewięciu punktach czasowych 1492-1914	22
Dane źródłowe 1492.....	32
Dane źródłowe 1550.....	34
Dane źródłowe 1600.....	36
Dane źródłowe 1754.....	38
Dane źródłowe 1800.....	42
Dane źródłowe 1825.....	47
Dane źródłowe 1885.....	51
Dane źródłowe 1898.....	56
Dane źródłowe 1914.....	62

Wstęp

Rozważania nad europejską, amerykańską, rosyjską i turecką ekspansją nowożytną, oraz nad problemem kolonializmu i imperializmu powinny przede wszystkim opierać się na podstawowej wiedzy, jak od XV do XX wieku wyglądał w liczbach proces zmian terytorialnych poszczególnych imperiów na poszczególnych kontynentach. Powinniśmy wiedzieć, kto, kiedy, gdzie i o ile powiększał lub tracił swoje posiadłości. Moja praca udziela odpowiedzi na te pytania, ale jest także zaproszeniem do dalszego wysiłku, bo wymaga dalszych uszczegółowień.

Prezentowana praca składa się z niniejszego tekstu oraz arkusza kalkulacyjnego MS Excel. W tekście opisuję badany problem, metodologię obliczeń, zamieszczam opis procesu kolonizacji z wykorzystaniem wyliczeń kolonizowanych powierzchni, przedstawiam sumaryczne tabele zmian terytorialnych w okresie 1492-1914, listę wykorzystanych źródeł oraz wydruki danych źródłowych. W arkuszu kalkulacyjnym jest model służący do obliczeń, sumaryczne tabele, dziewięć osobnych zakładek z danymi źródłowymi oraz lista wykorzystanych źródeł.

Łączna skala kolonizacja. Podejście Fieldhouse'a, Hoffmana, Fishera

Dysponując danymi o ekspansji kolonialnej w podziale na imperia, kontynenty i różne punkty czasowe, można formułować rozmaite wnioski.

Przykładem korzystania z tej wiedzy jest żywa dyskusja, jak Europa dochodziła do pozycji światowego hegemonu, kiedy ten proces się zaczął, w jakim tempie postępował, jaką rolę odegrała w nim Rewolucja Przemysłowa. Tradycyjnie, widzimy marsz Europy ku pozycji lidera jako proces wielowiekowy, rozpoczęty w późnym Średniowieczu lub u progu wczesnej nowożytności. Jednak historycy rewizjonistyczni (m.in. K. Pomeranz, J. Goldstone, A.G. Frank, J. Blaut, R. Bin Wong, F. Fernandes-Armesto, J. Hobson, E. Mielants) twierdzą, że dominacja i przewaga Europy datuje się dopiero od XIX wieku i Rewolucji Przemysłowej. Obie grupy inaczej widzą historię nauki i technologii oraz historię gospodarczą. Widzą inne przyczyny zwycięstwa ekonomicznego Europy, inaczej oceniają wkład Europy i Azji w budowie nauki i technologii nowożytnej.

Są rozmaite miary, którymi uczestnicy tej debaty posługują się jako argumentami. Wśród nich jest postępująca od epoki Wielkich Odkryć kolonialna ekspansja Europy. Rosnąca powierzchnia kolonii pokazuje w sposób syntetyczny proces narastania dominacji Europy nad resztą świata. Argumentem za długim marszem ku dominacji (szkoła klasyczna) a nie nagłym, późnym skokiem (rewizjoniści) stał się od lat siedemdziesiątych XX wieku *passus* w książce D.K. Fieldhouse'a, który brzmi: „procent wszystkich lądów świata zajmowanych przez Europejczyków, czy to wciąż pod ich bezpośrednią kontrolą, jako kolonie, czy też jako były kolonie wynosił 35% w roku 1800, 67% w roku 1878 i 84,4% w roku 1914” [Fieldhouse, s.3]. Liczby Fieldhouse'a powtarzane były wiele razy przez różnych autorów, bo można z nich wyprowadzić ważny wniosek, że ta część Europy, która prowadziła w XVI, XVII i XVIII wieku kolonialną ekspansję (Hiszpania, Portugalia, Francja, Holandia, Anglia) i której europejskie tereny zajmowały nie więcej niż 1,3% powierzchni wszystkich lądów świata, zdołała zapanować nad 35% Ziemi i to zanim rozpoczęła się Rewolucja Przemysłowa, która, zdaniem rewizjonistów, dopiero rozpędziła Europę. A zatem, w ciągu trzech wieków przed epoką przemysłową imperialne państwa Europy zachodniej powiększyły swój stan posiadania 27

razy. Godne podziwu osiągnięcie i poważny argument na rzecz długiego marszu ku dominacji. Ale liczba wymaga sprawdzenia, bo Fieldhouse nie przedstawił kalkulacji, która go do owych 35% doprowadziła.

Taką weryfikację przeprowadził amerykański historyk gospodarczy Philip T. Hoffman w swojej książce „Dlaczego Europa podbiła świat?” [Hoffman, ss. 2-4]. Jego wyniki dla roku 1800 mieszczą się w przedziale 49,1 - 69,5 mln. km. kw. czyli 36 – 51% wszystkich lądów a więc nieco więcej niż u Fieldhouse’a (35%). Dla roku 1914 uzyskał wynik bardzo zbliżony do Fieldhouse’a, bo między 83% i 84,4%. Hoffman przedstawił także mapę dla roku 1914, znacznie klarowniejszą od zamieszczonej w książce Fieldhouse’a [Fieldhouse, s. 490]. Podobnie jak u Fieldhouse’a jest to mapa asynchroniczna, tzn. pokazuje dla roku 1914 kolonie europejskie, nie tylko aktualne w tym roku, ale i obszary, które kiedyś były koloniami, ale w roku 1914 już nimi nie były. Rzecz dotyczy na przykład kolonii hiszpańskich i portugalskich, które wywalczyły niepodległość w pierwszej ćwiartce XIX wieku.

Szczegółowe obliczenia Hoffman oferuje przesłać każdemu zainteresowanemu (jego mail: pth@hss.caltech.edu).

Mapa Fieldhouse’a - Hoffmana

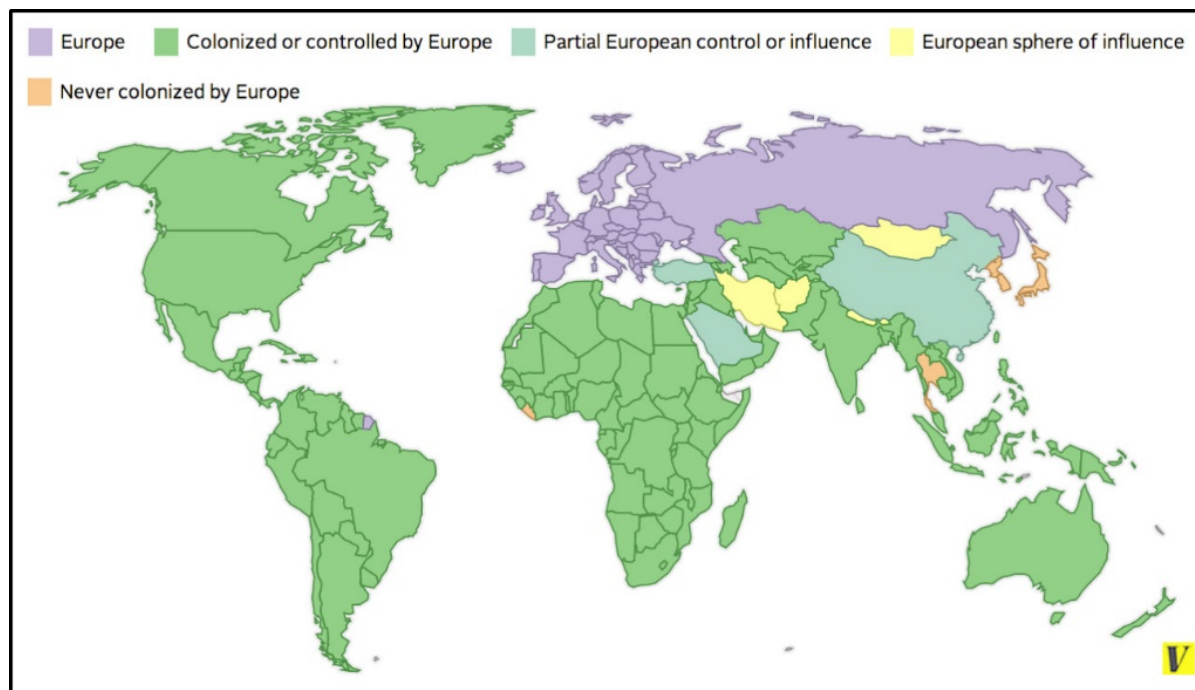
Mapa 1. Rok 1914. Ciemnoszare obszary nigdy nie były pod kontrolą europejską. Do roku 1914 Europejczycy podbili lub kontrolowali obszary jasnoszare, ale niektóre z nich uzyskały przed rokiem 1914 niepodległość i bycie kolonią miały już za sobą.

Źródło; P.T. Hoffman, *Why Did Europe Conquer the World?*, Princeton University Press, 2015, str. 2. Przedruk za zezwoleniem autora

Mapa Fieldhouse’a – Hoffmana robi wrażenie, ale inny autor, Max Fisher, przedstawił jeszcze bardziej dramatyczny obraz zasięgu kolonizacji europejskiej. Jego zdaniem, obszary, które nigdy nie były skolonizowane ani nie pozostawały choćby pod częściową europejską kontrolą lub w europejskiej sferze wpływów, były znacznie mniejsze, niż twierdzą Fieldhouse i Hoffman. Zdaniem Fishera, takimi krajami były jedynie Korea, Japonia, Tajlandia i Liberia oraz być może Etiopia. Różnica między Hoffmanem i Fisherem wynika z różnic w

definiowaniu kolonializmu. Fisher widzi podporządkowanie kraju tam (np. Chiny XIX wieczne), gdzie Fieldhouse i Hoffman tak tego nie oceniają. [typy i stopnie kolonializmu, por. Abernathy, s. 54-56; Fieldhouse, s. 11-13; Ziltener]

Mapa Fishera

Mapa 2. Kraje, które były w ten czy inny sposób kontrolowane przez Europejczyków w okresie XV-XX wieku. Max Fisher, Map: European colonialism conquered every country in the world but these five.

Źródło: Vox Media, Feb. 24, 2015. Przedruk za zezwoleniem wydawnictwa Vox Media.

<https://www.vox.com/2014/6/24/5835320/map-in-the-whole-world-only-these-five-countries-escaped-european>

Jak badam zmiany obszarów kolonialnych w okresie 1492-1914

Obie przedstawione mapy są interesujące, ale mnie bardziej niż suma skolonizowanych w ciągu czterech wieków obszarów, interesuje tempo, w jakim kraje zachodnioeuropejskie zdobywały swoją pozycję. Chcę policzyć, jak wyglądały zmiany, czyli zobaczyć i porównać, obszary kolonialne w kolejnych historycznych momentach. I spojrzeć na ten proces w długim okresie, od roku 1492 do 1914.

W tym celu badam dziewięć punktów czasowych, lata: 1492, 1550, 1600, 1754, 1800, 1825, 1885, 1898, 1914. Przedstawiam dla każdego z tych punktów wielkość obszarów pozaeuropejskich (w podziale na kontynenty), które były kontrolowane przez działające w danym czasie europejskie imperia kolonialne. Dla każdego z wymienionych punktów pokazuję też historyczny obszar źródłowy (core area) danego imperium, czyli ten sprzed rozpoczęcia ekspansji. Dane przedstawiam w arkuszu kalkulacyjnym Excel i w niniejszym tekście.

W arkuszu kalkulacyjnym zamieściłem, poza imperiami europejskimi, dane na temat zmian terytorialnych USA, Rosji i imperium osmańskiego. Przynależność USA do cywilizacji zachodniej nie budzi wątpliwości, ale imperia rosyjskie i tureckie nie mieszczą się w tej

kategorii. Turcja nie należy do Europy. Rosja ma pewną część swojego terytorium w Europie, ale cywilizacyjnie była i jest wschodnią despotią a kulturowo, wartości Zachodu były i są jej obce. Jednak analizując ekspansję europejską, badacze często Rosję uwzględniają. Zrobiłem tak i ja. Policzyłem też zmiany terytorialne imperium osmańskiego, choć niektórzy badacze nie zaliczają go do państw kolonialnych [Ziltener]. Ale robiąc podsumowania dla każdego punktu czasowego, należy te państwa wyodrębnić ze względu na głębokie różnice, jakie je dzielą od cywilizacji zachodniej. Poza tym, interesuje mnie głównie światowa ekspansja cywilizacji zachodniej a nie wschodnich autokracji.

Osobny problem stanowią USA. Jeśli chcemy zobaczyć ekspansję geograficzną Zachodu jako cywilizacji, USA muszą być uwzględnione. Jeśli chcemy zbadać zamorską ekspansję Europy, USA muszą podzielić los Rosji i imperium osmańskiego i być wyłączone.

Z wymienionych wyżej powodów, podsumowania kolejnych punktów czasowych (1492, 1550, itd.) przedstawiam w kilku wariantach. W arkuszu kalkulacyjnym podsumowania te są umieszczone poniżej tabeli danego roku a w tym tekście, w dalszej jego części. Elementem podsumowania jest pokazanie w procentach skali kolonizacji w odniesieniu do całego obszaru lądów Ziemi. Z całości lądów wykluczyłem Antarktydę. Pozostało 135,664 mln. km².

Wariant 1

Przykład jak wygląda wariant 1 w arkuszu kalkulacyjnym

millions of sq. km		
1898, all acquisitions + core areas	93,2129	68,7% of total world surface

Pokazuje posiadane w danym roku posiadłości kolonialne wszystkich imperiów, a więc zachodnioeuropejskich oraz Rosji, Osmanów i USA. W przypadku imperiów europejskich uwzględnia ponadto ich historyczne obszary źródłowe (core areas), czyli powierzchnie przez nie zajmowane przed rozpoczęciem ekspansji (Dla Rosji, imperium osmańskiego i USA nie wyróżniam core areas od reszty zajmowanego obszaru). Pokazuje również, jaki procent powierzchni wszystkich lądów zajmują te tereny. Za datę startu ekspansji przyjąłem rok 1492, choć Portugalia zaczęła ekspansję wcześniej niż pozostałe, bo w pierwszej ćwiartce XV wieku. Słowem, wariant 1 podsumowania ukazuje skalę ekspansji kolonialnej wszystkich imperiów w kolejnych punktach czasowych.

Wariant 2

Przykład jak wygląda wariant 2 w arkuszu kalkulacyjnym

millions of sq. km		
1898, all w/o Russia and Turkey	69.2589	51.1% of total world surface

W porównaniu z wariantem 1 nie uwzględnia Rosji i Turcji. Pokazuje zatem sumarycznie skalę i tempo ekspansji imperiów europejskich i USA, czyli cywilizacji zachodniej.

Wariant 3

Przykład jak wygląda wariant 3 w arkuszu kalkulacyjnym

	millions of sq. km	
1898, only West European acquis. w/o core areas (Russia, Ottoman Emp., USA excluded)	57.3031	42,2% of total world surface

W porównaniu z wariantem 1 nie uwzględnia Rosji, Turcji i USA. Czyli, odejmuje od wariantu 1 wszystkie powierzchnie tych trzech imperiów. Pozostają kolonialne imperia zachodnioeuropejskie, od których obszarów zostają dodatkowo odjęte ich historyczne obszary źródłowe (core areas). Wariant ten pokazuje zatem sumarycznie skalę i tempo zamorskiej ekspansji wyłącznie zachodnioeuropejskich imperiów kolonialnych. W moim przekonaniu jest to optymalny wskaźnik geograficzny rosnącej w siłę pozycji Zachodniej Europy wobec reszty świata. Co nie znaczy, że liczenie siły kontrolowaną powierzchnią jest jej najlepszą miarą.

Wariant 4

Przykład jak wygląda wariant 4 w arkuszu kalkulacyjnym (dla lat 1885, 1898, 1914)

	millions of sq. km	
1898, only West European acquis. w/o core areas (Russia, Ott. Emp., USA, Canada , Australia excluded)	39.3625	29.0% of total world surface

Wariant 4 jest identyczny z wariantem 3, poza tym, że z posiadłości kolonialnych Wielkiej Brytanii wyklucza Kanadę i Australię. W sumie to 17,67 mln. km². Pokazuje skalę kolonizacji zachodnioeuropejskiej, przy założeniu, że od roku mniej więcej 1870 Kanada i Australia nie są koloniami sensu stricto.

Istnieje bowiem duża różnica między koloniami, w których rdzenna ludność została zdziesiątkowana w wyniku chorób i ludobójstwa (obie Ameryki, Australia) i gdzie główną część populacji lokalnej stanowili biali oraz – w przypadku Ameryki południowej i centralnej – Metysi a koloniami, gdzie rdzenna ludność przetrwała najazd kolonizacyjny i stanowiła większość lokalnej populacji. Kolonie pierwszego typu pod koniec XVIII i w XIX wieku albo zerwały z metropolią wywalczając niepodległość (kraje Ameryki południowej, centralnej i USA) albo zyskały tak daleko idącą autonomię (m.in. Australia, Kanada), że nie można ich porównywać z sytuacją kolonii drugiego typu, na przykład z większością krajów afrykańskich. Kanada i Australia otrzymały w drugiej połowie XIX wieku status dominiów z własnymi parlamentami, własną polityką wewnętrzną a ograniczeniem niezależności była formalna podległość metropolii w zakresie polityki zagranicznej. Zaliczanie ich terytoriów (niebagatelnych, bo w 1885 liczących 13,5 mln. km² a w 1914 – prawie 18 mln. km²) do kolonii, na równi z Czadem czy Mozambikiem, byłoby absolutnie niewłaściwe. Nie chcę podejmować decyzji, jak postąpić. Pokazuję jedynie, jak zmieniłby się obszar skolonizowany, jeśli uznalibyśmy, że od drugiej połowy XIX wieku oba te kraje fazę stricte kolonialną mają już za sobą.

Raz jeszcze przypominam, że cel mojej analizy jest inny niż Fieldhouse'a i Hoffmana. Tamci autorzy chcieli pokazać, jaki procent obszaru świata w roku 1800 i 1914 miał za sobą krótszy

lub dłuższy epizod podległości kolonialnej. Mnie interesują zmiany obszarów kolonialnych na przestrzeni od końca XV wieku do roku 1914. W tym celu wykonuję fotografię świata w dziewięciu punktach czasowych i porównując zebrane dane pokazuję, jak zmieniał się w tym czasie obszar kolonii. Obie perspektywy, Fieldhouse'a / Hoffmana i moja, w pewien sposób uzupełniają się. Hoffman pokazuje, że w sumie niewielki obszar świata (15%) obronił się przed kolonialną dominacją, choćby krótką, ze strony silnych państw. Ja natomiast pokazuję, że mimo swej siły, Europa zachodnia w żadnym momencie historii, aż do końca XIX wieku, nie zapanowała nad obszarem przekraczającym 32% powierzchni globu. Dopiero tak zwane rozdrapanie Afryki w latach 1885-1914 zwiększyło ten udział do 42%, choć wahania, jak traktować Kanadę i Australię mogą zredukować ten udział do 30%.

Najkrótsze podsumowanie zebranych danych

W liczbach bezwzględnych i procentach, kolonizacja nowożytna wyglądała, ujmując to najkrócej, następująco:

Zachodnioeuropejskie posiadłości kolonialne poza Europą wynosiły w roku 1492 11,5 tys. km². Ograniczały się do Wysp Kanaryjskich, Wysp Zielonego Przylądka i małych, nietrwałych portugalskich przyczółków handlowych w Afryce zachodniej (ok 700-900 km²). Trzysta lat później, w roku 1800, skolonizowana przez Europę zachodnią powierzchnia, wynosiła 43 miliony km² (31,9% powierzchni lądów świata). Zaś u progu I Wojny Światowej (1914) – 59 milionów km² (43,4% powierzchni lądów świata).

Jeśli obok imperiów zachodnioeuropejskich uwzględnimy także USA, cywilizacja zachodnia w roku 1800 kontrolowała 34,8% wszystkich lądów świata w roku 1914 – 52,2%.

Gdyby uznać, że Kanada i Australia od połowy XIX wieku de facto koloniami już nie były, wskaźniki procentowe kontrolowanych powierzchni trzeba by obniżyć o ok. 10-13%.

Oba badane imperia wschodnie, czyli Rosja i imperium Osmanów w roku 1492 kontrolowały 3% powierzchni lądów a u progu I Wojny Światowej (1914) – 18%.

Opis procesu kolonizacji. Zmiany terytorialne imperiów kolonialnych 1492 - 1914

W lekturze opisu procesu kolonizacji może być pomocne spojrzenie na odpowiednie mapy. Źródła wykorzystane w tej pracy zawierają ich kilkaset, ale nie znalazłem map świata, które pokazują historię kolonizacji a które mógłbym rekomendować bez wahania.

Uwaga definicyjna: przez Amerykę środkową uznaję tereny lądowe od granicy Panamy z Kolumbią do granicy Meksyku z USA oraz całe Karaiby.

1492 - 1550

Między rokiem 1492 a 1550, w ciągu sześćdziesięciu lat od początku Epoki Wielkich Odkryć, całkowita powierzchnia kontrolowana przez wszystkie imperia kolonialne (łącznie z terenami w Europie, Rosji i Osmanami) wzrosła przeszło trzykrotnie, z niecałych 5 do prawie 16 milionów km².

Hiszpania zwiększyła swoje posiadłości pozaeuropejskie 886 razy, z 7,5 tysiąca km² (Wyspy Kanaryjskie) do 6,5 miliona km² (głównie: Ameryka środkowa 1,9 milionów km² i Ameryka południowa 4,4 km²). Była to zasługa błyskawicznej amerykańskiej konkwisty.

Portugalia powiększyła swoje kolonie 140 razy, z 6,3 tysiąca km² (Wyspy Zielonego Przylądka i Azory) do 890 tysięcy km². W Brazylii zagospodarowała ok. 420 tysięcy km², głównie terenów nadbrzeżnych, resztę w Azji i Afryce. Priorytety portugalskie były wówczas ulokowane w Azji. Głównym kierunkiem ekspansji pozostawał Ocean Indyjski. Znaczące, choć przejściowe, sukcesy w przechwyceniu handlu przyprawami z rąk muzułmanów nie szły jeszcze w parze z dużym wzrostem posiadłości. Portugalia posiadała kilkadziesiąt faktorii i fortów na wybrzeżu Afryki wschodniej, zachodniej, w Indiach, na archipelagu malajskim, w Chinach, na Tajwanie. Były to stacje handlowe, bazy remontowe i zaopatrzeniowe dla statków a niekiedy forty wojskowe ze stacjonującymi tam oddziałami. Pełniły bardzo ważne funkcje, ale ich łączna powierzchnia była niewielka. 76% wszystkich portugalskich terenów kolonialnych (0,75 mln. km²) stanowiły posiadłości brazylijskie oraz w Mozambiku i na Cejlonie. Mozambik był ważną bazą na trasie Portugalskiej Floty Indyjskiej, Cejlon dostarczycielem przypraw korzennych, w Brazylii eksperymentowano z produkcją trzciny cukrowej.

Imperium osmańskie zanotowało 3,5-krotny wzrost powierzchni kontrolowanej, z 1,4 do 4,9 milionów km².

1550 - 1754

Między rokiem 1550 i 1754 powierzchnia kontrolowana przez wszystkie imperia kolonialne znowu wzrosła, teraz trzyipółkrotnie z 16 do prawie 56 milionów km². Zajęło to jednak dwieście lat a nie sześćdziesiąt, jak poprzednio. Zamorskie posiadłości Hiszpanii wzrosły dwukrotnie, z 6,5 do 13,5 milionów km², głównie za sprawą wzrostu kolonii w Ameryce południowej i centralnej (z 6,4 do 11,4 milionów km²). Południowoamerykańskie kolonie portugalskie w Brazylii wzrosły 16-krotnie, z 0,42 do 6,6 milionów km². Łącznie, Portugalia i Hiszpania kontrolowały 88% powierzchni Ameryki południowej i centralnej.

Na kolonialnej scenie pojawiły się nowe państwa: Francja, Holandia, królestwo brytyjskie i Dania. Ta ostatnia sprawowała na razie kontrolę tylko nad Islandią (0,103 miliona km²). W roku 1754 miały łącznie 11,3 milionów km² posiadłości kolonialnych, z czego przeszło połowa przypadła na Francję (6,6 milionów km²) i jej posiadłości w Ameryce północnej (tzw. Nowa Francja – 5,98 milionów km²). Francja była wówczas największym posiadaczem ziemi na tym kontynencie. Brytyjczycy mieli 3,3 mln. km², w tym Ziemię Ruperta (ziemie wokół Zatoki Hudsona), liczącą wówczas 1 mln. km² i będącą przedmiotem sporu z Francją aż do roku 1713, kiedy Francja uznała zwierzchność korony brytyjskiej nad tym terenem (Pokój utrechcki). Hiszpania w Ameryce północnej posiadała 1,5 mln. km².

Posiadłości Rosji i Osmanów wzrosły prawie trzykrotnie (z 7,5 do 21 milionów km²), głównie za sprawą 6,5-krotnego powiększenia terytorium Rosji, z 2,5 do 16,3 mln. km².

W Azji Hiszpania skolonizowała całe Filipiny (300 tysięcy km²). Formalnie ogłoszono to bullą papieską w roku 1579, choć decydujący wpływ Hiszpanii miał już miejsce wcześniej. Filipiny stały się hiszpańską bazą pośredniczącą w wymianie chińsko – europejskiej. Hiszpania sprowadzała z Ameryki południowej srebro, które lądowało w Chinach i innych krajach Azji w zamian za towary, które hiszpańskie galeony kursujące na trasie Manila – Acapulco przewoziły do Meksyku a stamtąd inne flotylle zabierały je do Europy.

Natomiast Portugalia utraciła w roku 1664 Cejlon (65 tysięcy km²) na rzecz Holandii a do połowy XVIII wieku niemal wszystkie tereny w Indiach. Walkę o Indie przegrała także Francja.

Głównym europejskim graczem stali się Brytyjczycy, działający poprzez Brytyjską Kampanię Wschodnioindyjską (EIC). Przed rokiem 1770 panowali w Indiach nad obszarem pół miliona km² (całe Indie to 3,29 milionów km²). Działanie EIC w Indiach nie było łatwe. Kampania musiała walczyć z lokalnymi przeciwnikami, m.in. z imperium Mogołów, królestwami Mysore i Maratów oraz budować skomplikowaną sieć sojuszy obronno-zaczepeknych, gdyż Indie były zlepkiem wielu konkurujących ze sobą podmiotów politycznych i uzyskanie kontroli nad całym subkontynentem trwało do połowy XIX wieku.

Największą, co do terytorium, europejską siłą kolonialną w Azji drugiej połowy XVIII wieku była Holandia. Kontrolowała kluczowe obszary produkujące przyprawy (Cejlon, Moluki, Malaje) i szlaki morskie, m.in. cieśninę Malakka (odbitą z rąk Portugalczyków w 1641 roku). Prowadziła ekspansywną politykę handlową, prowadziła lokalne wojny, była bardzo znaczącym graczem w Azji południowo-wschodniej. Posiadała tam największe formalnie tereny kolonialne, liczące 1,27 milionów km². Używam zwrotu „formalnie”, bo największą posiadłością holenderską była Nowa Gwinea (800 tysięcy km²), nad którą kontrola wynikała z dobrych, wzajemnych relacji z sułtanatem Tidore, państwem również silnym i wpływowym w regionie, podobnie jak Holandia. W roku 1660 Holendrzy uznali suwerenną władzę sułtana nad Nową Gwineą a dobre z nim relacje dały im wolną ręką w działaniach na terenie wyspy.

Na koniec, kilka słów o koloniach w Afryce. Operowało tu pięć państw. W kolejności od największych posiadaczy były to: imperium osmańskie – 1,7 milionów km², Portugalia – 800 tysięcy km², królestwo brytyjskie – 400 tysięcy km², Francja – 300 tysięcy km² i Hiszpania 160 tysięcy km². Osmanowie opanowali północne regiony nad Morzem Śródziemnym a Portugalczycy nabrzeża Angoli i Mozambiku.

1754 - 1800

Istotne zmiany nastąpiły w ciągu następnego półwiecza. W roku 1800 łączny wzrost powierzchni kolonialnej, w porównaniu z rokiem 1754, wyniósł 24%. Wszystkie kolonie wszystkich imperiów zajmowały 69,7 mln. km², czyli połowę wszystkich lądów (51,4%). Zamorskie posiadłości imperiów zachodnioeuropejskich zajmowały obszar 43 mln. km², tj. 31,7% wszystkich lądów. Najważniejsze zmiany dotyczyły posiadłości brytyjskich i pojawienia się nowego państwa - Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej.

W ciągu zaledwie pięćdziesięciu lat kolonialne posiadłości Anglii wzrosły z 3,3 do 12,5 milionów km². Utrata kolonii amerykańskich (900 tysięcy. km²), które ogłosiły niepodległość i utworzyły Stany Zjednoczone (1776) została z nawiązką zrekompensowana posiadłościami na północy, które wzrosły z 2 do niemal 6 mln. km². Stało się tak w wyniku przejęcia większości posiadłości francuskich, tzw. Nowej Francji (5,98 mln. km²), na mocy traktatu paryskiego (1763), który przypieczętował zwycięstwo Wielkiej Brytanii nad Francją i Hiszpanią w wojnie siedmioletniej (1756-1763). Przejęte francuskie tereny północne, które później stanęły się Kanadą, były na razie zbiorem kilku mniejszych terytoriów, podległych Wielkiej Brytanii (Ontario, Quebec, New Brunswick, Nova Scotia, Labrador i Newfoundland, Manitoba – razem 1,34 mln. km²) i Ziemi Ruperta, która powierzchnią zrównała się z działem wodnym Zatoki Hudsona (3,9 mln. km² lądu a łącznie z wodami Zatoki Hudsona – 4,6 mln. km²). Ziemia Ruperta była brytyjską kolonią od roku 1668, dzierżawioną firmie HBC (Hudson Bay Company). Ponadto na północno zachodnim wybrzeżu kontynentu północnoamerykańskiego leżał sporny teren o powierzchni 1,7 mln. km². Roszczenia mieli doń Anglicy i Hiszpanie, zawiadujący jeszcze Meksykiem.

Francja utraciła swoje posiadłości w północnej Ameryce, ale rok przed podpisaniem traktatu paryskiego (1763), który scedował ziemie francuskie Koronie brytyjskiej, Francja i Hiszpania zawarły tajne porozumienie, na mocy którego terytorium Luizjany francuskiej (ok. 2,14 mln. km²), zostało przekazane Hiszpanii. Po kolejnych 38 latach Luizjana wróciła do Francji, gdyż Napoleon chciał odbudować francuskie imperium kolonialne. Jednak inne problemy skłoniły go niebawem do zaoferowania Luizjany Stanom Zjednoczonym.

W roku 1800 Hiszpania posiadała w Ameryce północnej 5,8 mln. km² i zgłaszała roszczenia w do pasa ziemi na zachodnim wybrzeżu, ciągnącego się od ok. 44 do ok. 61 równoleżnika (granica Alaski), o łącznej powierzchni ok. półtora miliona km². Tereny Nowej Hiszpani (Viceroyalty of New Spain, czyli Virreinato de la Nueva España), dochodzące na północy do i obecnego stanu Oregon a także Luizjana oraz Floryda, nie były przez nikogo kwestionowane. Natomiast pozostałe tereny (owe 1,5 mln. km²), na północ od 44 równoleżnika, były przedmiotem sporu z Wielką Brytanią.

Posiadłości Hiszpanii i Portugalii w Ameryce środkowej i południowej nie uległy zmianie. Oba imperia kontrolowały razem 18,1 mln. km², czyli 88% ich powierzchni. Miało się to niebawem radykalnie zmienić.

W Azji trzema największymi pod względem powierzchni imperiami były w roku 1800 Chiny (13,5 mln. km²), Rosja (12,1 mln. km²) i imperium osmańskie (2,6 mln. km²). Największe kolonie europejskie posiadała Holandia (1,297 mln. km²) i Wielka Brytania (720 tysięcy km²). Ta ostatnia nieznacznie powiększyła swoje posiadłości indyjskie, z pół miliona km² w roku 1754 do 667 tysięcy km² w roku 1800.

W Afryce, w roku 1800, imperia kolonialne zwiększyły swój łączny stan posiadania do 5,5 mln. km², czyli do 18,3% powierzchni kontynentu (w roku 1754 było to 3,4 mln. km², czyli 11,2%). Osmanowie zwiększyli swoje posiadłości prawie o milion km², do 2,7 mln. km², (opanowanie Erytrei i większości terytorium Sudanu). Wielka Brytania zwiększyła swoje kolonie afrykańskie trzykrotnie, z 400 tysięcy do prawie 1,2 miliona km², (doszła Kenia i Somalia – 400 tysięcy km² oraz RPA też 400 tysięcy km²) Francja dwukrotnie - do 700 tysięcy km² a Portugalia nie zmieniła stanu posiadania (800 tysięcy km²).

Nową i od razu wielką posiadłością kolonialną Wielkiej Brytanii, stała się pod koniec XVIII wieku Australia i Nowa Zelandia. W roku 1787 rozpoczęto zasiedlanie kontynentu wraz z przybyciem Pierwszej Floty pod dowództwem kapitana Arthura Philipa, który, już jako gubernator, ogłosił w następnym roku powstanie Kolonii Nowej Południowej Walii. Jej granicę ustanowiono na 135 stopniu długości geograficznej wschodniej i pomiędzy 10 i 43 stopniem szerokości geograficznej południowej. Był to obszar 3,7 mln. km², okrzyknięty niebawem z dumą największą posiadłością brytyjską. Faktycznie kontrolowany obszar był nieznaczącym ułamkiem owych prawie 4 mln. km², ale europejscy odkrywcy, po przybyciu na nowe lądy nie raz ogłaszali, że obejmują ich całość w posiadanie w imieniu królestwa, które wysłało ich w podróż.

Nowym państwem na historycznej scenie były Stany Zjednoczone Ameryki Północnej. Pierwszy spis powszechny w roku 1790 podał, że powierzchnia nowego państwa wynosi 2,3 mln. km². Niebawem USA znacznie się powiększą.

1800 - 1825

W ciągu dwudziestu pięciu lat, od roku 1800 do roku 1825, łączna powierzchnia kolonii zachodnioeuropejskich zmniejszyła się o przeszło połowę, z 43 do 21,3 mln. km² (z 31,7% do 15,7% wszystkich lądów), głównie za sprawą utraty przez Hiszpanię i Portugalię wszystkich terytoriów zależnych w Ameryce południowej, środkowej i północnej. Oba imperia utraciły razem 25 mln km². Ich kolonie, ujęte razem, zmniejszyły się 27 milionów do 2 milionów km². Oba państwa zachowały jedynie swoje posiadłości w Afryce i Azji. W Ameryce środkowej Hiszpania zachowała tylko Kubę, Puerto Rico i Wyspy Dziewicze, czyli 120 tysięcy km² w porównaniu do dwóch i pół milionów km² w roku 1800.

Zdobycie niepodległości przez hiszpańskie i portugalskie kolonie amerykańskie było konsekwencją wielu wydarzeń, zapoczątkowanych przez francuską inwazję Hiszpanii w roku 1808. Uwięzienie hiszpańskiego króla Ferdynanda II napotkało opór ludności i powstawanie oddolnych administracji w miejsce likwidowanych przez Francuzów. Utworzyły one rząd narodowy, tzw. Juntę Centralną a Kortezy uchwaliły pierwszą hiszpańską konstytucję o liberalnym charakterze. Kolonie amerykańskie poszły w ślady macierzy i także tworzyły własne administracje, niezależne od kolonialnych. Gdy Ferdynand II wrócił na tron, przywrócił rządy absolutne i rozpoczął prześladowania tych, którzy, podczas jego uwięzienia, wzięli rządzenie we własne ręce. Ale zamęt polityczny trwający w Hiszpanii przez następne dziesięciolecia uniemożliwił zapanowanie nad silnym już duchem swobody w koloniach. Wszelkie starania, by wrócić do stanu sprzed wojny, ekspedycje karne, próby politycznych układów zawiodły. Kolonie ogłaszały jedna po drugiej niepodległość i zostały bezpowrotnie utracone.

Wielka Brytania powiększyła swoje kolonialne posiadłości między rokiem 1800 a 1825 z 12,5 do 17,8 mln. km² (+42%). Największy wzrost terenów zależnych nastąpił w Ameryce północnej (+3 mln. km²), Indiach (+1,22 mln. km²) i w Australii (+1,17 mln. km²). Przedstawiając te liczby, należy poczynić kilka zastrzeżeń.

Nowe obszary amerykańskie kolonii brytyjskich to Terytorium Północno Zachodnie i Archipelag Arktyczny, pierwsze od dawna penetrowane, ale tylko przez grupki myśliwych i handlarzy futrami. Zaś druga niemal połowa nowych terytoriów, dokładnie 1,4 mln. km², to Archipelag Arktyczny, który zamieszkiwali Innuici i gdzie biali się nie zapuszczali. Oficjalne włączenie tych terenów do posiadłości kolonialnych Korony brytyjskiej miało głównie na celu zakomunikowanie Stanom Zjednoczonym, że nie mają tu czego szukać.

W przypadku Indii, zmienna mozaika polityczna kilkudziesięciu podmiotów, niektórych formalnie stanowiących brytyjskie kolonie, niektórych zwasalizowanych mniej formalnie albo pozostających w rozmaitych sojuszach jest trudna do ogarnięcia. Polegam na autorach, którzy sporządzili mapy tej politycznej układanki dla wieków XVIII i XIX. Są to Tapan Raychaudhuri (w książce pod jego i Dharmy Kumara redakcją) oraz Hermann Kulke i Dietmar Rothermund. Ich zdaniem, Anglicy kontrolowali w roku 1754 pięćset tysięcy kilometrów kwadratowych, w roku 1800 – siedemset tysięcy a, wyprzedzając nieco nasze rozważania, w roku 1825 już 1,8 miliona kilometrów kwadratowych.

Co do Australii, powiększenie w roku 1825 tej brytyjskiej kolonii o nowy pas kontynentu między 129 i 135 wschodnim południkiem, o powierzchni ponad miliona kilometrów kwadratowych, było decyzją nie mającą wiele wspólnego z faktycznym zasiedleniem i

zagospodarowaniem tego terenu. Podobnie, jak w przypadku Kanady, był to głównie sygnał do innych państw, że Wielka Brytania obejmuje te ziemie pod swoją kontrolę i nie należy jej tu wchodzić w drogę.

W roku 1803 Francja sprzedała Stanom Zjednoczonym Luizjanę (2,14 mln. km²) za 11 mln. USD oraz za anulowanie długu w wysokości prawie 4 mln. USD (razem 15 mln. USD z roku 1803 to 362 mln. USD według siły nabywczej 2021). Tą transakcją wyzbyła się swojej ostatniej posiadłości północnoamerykańskiej. Stany Zjednoczone dzięki temu zakupowi prawie podwoiły swój obszar, do 4,63 mln. km². Zakupione terytorium nie było ściśle zdefiniowane i jego granicę północną z Wielką Brytanią uzgodniono w roku 1818 a zachodnią z Meksykiem - rok później.

1825 - 1885

W roku 1885, w przededniu podzielenia Afryki pomiędzy zachodnioeuropejskie imperia kolonialne (tzw. Scramble for Africa), łączna powierzchnia obszarów zależnych wynosiła około 65 mln. km², (all acquisitions – core areas) co oznacza, że 48% wszystkich lądów świata było pod czyjąś kontrolą kolonialną. Sześćdziesiąt lat wcześniej, w roku 1825, było to 37,4% (50,8 mln. km²).

W roku 1885 Afryka nosiła brzemień kolonializmu na 17% swojego terytorium, ale już za kilka lat Europejczycy mieli rozdrapać praktycznie całą Afrykę, sprzedając to opinii publicznej jako szlachetny traktat o zakazie handlu niewolnikami. Posiadanie kolonii było modne, opłacalne, podnosiło status państwa i napawało dumą jego obywateli. Kolejni Europejczycy walczyli więc o wejście do klubu. Nowe państwa kolonialne to Niemcy, Włochy i Belgia, które razem posiadały kolonie o powierzchni ośmiu dziesiątych miliona kilometrów kwadratowych, z czego 80% (650 tysięcy km²) należała do, uznawanych za wyjątkowo brutalnych, kolonistów niemieckich.

W latach 1825-1885 wzrost o 66% zamorskich zachodnioeuropejskich oraz amerykańskich posiadłości kolonialnych (z 26,2 do 43,3 mln. km²), był głównie efektem powiększania kolonii brytyjskich (+7,38 mln. km²), duńskich (+2 mln. km²), francuskich (+1,44 mln. km²), utworzenia kolonii niemieckich, włoskich i belgijskich (razem 798 tysięcy km²) oraz kolejnej fali zawłaszczania terytoriów indiańskich przez USA (+4,9 mln. km²).

Na powiększenie kolonii brytyjskich złożyły się nowe posiadłości w Azji (+3,09 mln. km², z 1,9 na 5,0 mln. km²), Australii (+2,8 mln. km²) i Ameryce północnej (945 tysięcy km²). W Ameryce było to przyłączenie terytorium Kolumbii Brytyjskiej (1871) po dwudziestoletnich sporach i targach z USA. W przypadku Australii ogłoszono po prostu wzięcia w posiadanie całego kontynentu. Natomiast Nową Zelandię (270 tysięcy km²), przyłączono w całości do kolonii brytyjskich po zdławieniu zbrojnego oporu rdzennej ludności. Jej prawa do ziemi i obywatelstwa brytyjskiego, zagwarantowane w traktacie Waitangi (1840) nie zostały dotrzymane i Maorysi chwycili za broń. Wojna z Anglikami trwała 28 lat, zakończyła się porażką Maorysów i konfiskatą ich ziem.

Azja. W roku 1876 Brytyjczycy ogłosili królową Wiktorię cesarzową Indii. Było to formalne ukoronowanie brytyjskiego panowania nad terytorium, o powierzchni 3,3 mln. km², przy czym jego jedną trzecią stanowiły państwa niepodległe, choć zwasalizowane. Od roku 1824 do 1885 trzy kolejne wojny brytyjsko birmańskie pozbawiły Birmę (680 tysięcy km²) niepodległości i włączyły ją w kolonialną orbitę Wielkiej Brytanii. Układy z Holendrami oraz negocjacje i walki

z władcami lokalnymi dały Brytyjczykom kontrolę nad południową częścią półwyspu Malajskiego (146 tysięcy km²). Opanowali też północne Borneo (208 tysięcy km²) i odebrali razem z Niemcami od Holendrów zachodnią Nową Gwineę, którą podzieli między siebie. Część brytyjska wynosiła 118 tysięcy km².

USA powiększyło swoją powierzchnię z 4,63 do 9,6 mln. km². Główne składniki wzrostu to:

- przyłączenie do USA w roku 1848 Teksasu (milion km²). Wcześniej Teksas (część Meksyku) ogłosił niepodległość i w roku 1846 został włączony do USA. Meksyk tego nie uznał, wybuchła wojna, Meksyk ją przegrał i
- w roku 1848 została mu odebrana także prowincja Alta California (tzw. Mexican Cession 1,3706 mln. km²). USA tytułem rekompensaty wypłaciły Meksykowi 15 mln. USD (równowartość w sile nabywczej 518 mln. USD z 2021).
- W wyniku traktatu z Wielką Brytanią USA objęło w posiadanie Terytorium Oregonu (1846, 0,7421 mln. km²).
- W roku 1854 USA odkupiły od Meksyku terytorium Gadsden (77 tysięcy km²) za 10 mln. USD (równowartość w sile nabywczej 325 mln. USD z 2021).
- W roku 1867 USA odkupiło od Rosji Alaskę (1,5307 mln. km²) za kwotę 7,2 mln. USD (równowartość w sile nabywczej 133 mln. USD z 2021).

Poza praktycznie bezludną Alaską, wszystkie transakcje odbywały się ponad głowami rdzennych mieszkańców, którzy protestowali przeciw zasiedlaniu ich ziem, stawali i ginęli w ich obronie a po klęsce byli przymusowo deportowani i więzieni w rezerwach.

Na liście wielkich posiadaczy kolonialnych pojawiła się Dania. Już znacznie wcześniej, bo od początku XVII wieku miała silne związki z Islandią (103 tysiące km²), którą traktowała jako terytorium zależne, ustanawiając m.in. monopol na handel z wyspą. Trwające wiele wieków relacje z koloniami osadników na Grenlandii (2,166 mln. km²) były podstawą, by w roku 1776 rząd duński ustanowił i tu podobny monopol na handel. Pierwsze formalne uznanie Danii jako władcy Grenlandii i Islandii miało miejsce w traktacie kilońskim w roku 1814. Jednak do 1867 roku nie miało miejsce zdarzenie, które można by uznać za mocne, międzynarodowe, uznanie Danii jako właściciela Grenlandii. W tym roku rząd USA złożył Danii ofertę kupna Grenlandii, tym samym uznając ją za właściciela wyspy. Oferta została odrzucona, ale od tego roku można całe terytorium wyspy uznać za kolonię duńską. Wcześniej przypisywałem Danii jedynie tereny faktyczne zasiedlane na wybrzeżach południowo zachodnich, mniej więcej 150 tysięcy km². Nawiasem mówiąc, mieszkańcy Danii w XVII wieku rozpoczęli ekspansję kolonialną w Indiach, Afryce i na Karaibach. Tamte przygody kolonialne skończyły się w XIX wieku sprzedażą posiadanych terytoriów Wielkiej Brytanii (niewielkie posiadłości nad Zatoką Gwinejską a także w pobliżu Kalkuty oraz archipelag Nikobary w pobliżu Indii) i USA (archipelag na Karaibach, obecnie pod nazwą Wyspy Dziewicze Stanów Zjednoczonych).

Kolonialne posiadłości Hiszpanii, Portugalii i Holandii zmieniły się bardzo nieznacznie w porównaniu z rokiem 1825. Rosja powiększyła swoje terytorium z 19 do 21 mln. km², imperium osmańskie skurczyło się dwukrotnie, z 5,9 do 2,9 mln. km². Francja niemal podwoiła swoje posiadłości kolonialne do 3,17 mln. km²., głównie za sprawą skolonizowania przybrzeżnej części Algierii (ok. pół miliona km²) i Tunezji (160 tysięcy km²).

1885 - 1898

Między rokiem 1885 i 1898 nastąpiła w procesie kolonizacji jedna, fundamentalna zmiana. Europejskie imperia kolonialne rozdzieliły między siebie całą Afrykę. Ich posiadłości na tym kontynencie wzrosły o 22 mln. km², z 4,4 do 26,6 mln. km². Najwięcej zyskały Wielka Brytania (+8,6 mln. km²) i Francja (+7,8 mln. km²). Z całej rozdzielanej puli afrykańskiej oba te kraje wzięły 71%.

Rozbiór Afryki został ustalony na konferencji berlińskiej (listopad 1885 - luty 1886) i był spowodowany chęcią uniknięcia ostrych konfliktów, bo handlowa ekspansja różnych krajów europejskich szła w głąb kontynentu, podobnie jak rosły apetyty na zasoby naturalne Afryki. „Ustalono, że państwa europejskie, mające bazy na wybrzeżach, zajmą również terytoria w głębi kontynentu, przy czym wielkość tych terytoriów uzależniono od ich możliwości wojskowych. /.../ Po 1885 roku nastąpił więc „wyscig o Afrykę”. /.../ Poszczególne państwa kolonizatorskie działały przeważnie poprzez swe, istniejące już wcześniej, kompanie handlowe, którym przydzielano odpowiednie wojska ekspedycyjne” [Wyscig o Afrykę, Wikipedia].

Bardzo dużo zyskały Niemcy. Ich afrykańskie włości wynosiły teraz prawie dwa i pół miliona kilometrów kwadratowych (w roku 1885 - 356 tysięcy km²). Tyleż samo posiadała Belgia, lecz całe Kongo (2,3 mln. km²) zyskało status prywatnej własności króla Leopolda II i dopiero po jego śmierci miało przejść na własność państwa.

1898 - 1914

Stan posiadłości kolonialnych państw zachodnioeuropejskich zmienił się w roku 1914 nieznacznie w porównaniu z rokiem 1898. Wzrósł z 57,3 do 58,9 mln. km², czyli o 2,8%. Duży wzrost terytoriów odnotowały Włochy anektując w wojnie z Osmanami w roku 1912 ich kolonie w Libii (850 tysięcy km²), co niemal podwoiło włoskie tereny zależne. Rosja w zasadzie zakończyła swoje podboje osiągając powierzchnię 22,8 mln. km². Natomiast imperium osmańskie chyliło się ku upadkowi. W 1914 roku miało jeszcze prawie dwa miliony km², ale już pięć lat później skurczyło się do 190 tysięcy km². Nawet Anatolia, historyczny załazek imperium, był w znacznej części okupowany przez wojska francuskie, brytyjskie i włoskie. O jedną trzecią zmniejszyły się, i tak już niewielkie, kolonie hiszpańskie. Apogeum panowania kolonialnego, kiedy królestwo Hiszpanii miało 17 mln. km², minęło wraz z utratą terytoriów amerykańskich, czyli w pierwszej ćwiartce XIX wieku. Między rokiem 1898 i 1914 kolonie hiszpańskie zmalały z nieco ponad miliona do 800 tysięcy km². W wyniku przegranej wojny z USA (1898) utraciono Kubę, Filipiny, Puerto Rico i Guam.

Źródła danych: ogólny opis i problemy z szacowaniem

Źródła danych, z których czerpano informacje, są przedstawione poniżej i w zakładce Sources w arkuszu kalkulacyjnym. Pozwoliły one wykonać pracę dającą wyobrażenie o zmianach terytorialnych na przestrzeni kilku wieków. Przedstawione w arkuszu dane wejściowe o terytoriach kolonialnych traktuję jako zbiór roboczy o zróżnicowanej dokładności, w zależności od analizowanego imperium. Najmniej dokładne szacunki dotyczą Rosji, bo nie natrafiłem na szczegółowe dane a jedynie na mapy a Rosja nie była przeze mnie traktowana priorytetowo. Należy pamiętać, że pojęcie terenu skolonizowanego jest pojęciem nieostrym (typologicznym).

Zależnie od cech przypisywanych kolonii, badacze nieraz odróżniają kolonie, tereny podporządkowane itd. [np. Ziltener i in.] Klasycznym przykładem jest obecność Anglików w Indiach, Rosjan na Syberii i w innych częściach Azji, czy podbój amerykańskiego Dzikiego Zachodu. W niniejszym tekście dałem przykład różnej oceny skali kolonializmu Fieldhouse'a, Hoffmana i Fishera. W przypadku wielu obszarów nie jest więc możliwe dokładne obliczenie powierzchni skolonizowanej. Dochodzą do tego nieostre, rozmyte granice, często zaznaczone przez autorów atlasów historycznych. W wielu przypadkach, używając map szacowałem powierzchnię korzystając z aplikacji Google Maps i Google Earth. Niewątpliwie, potrzebna jest zatem dalsza praca kwerendalna, która uszczegółowi prezentowane dane i ewentualnie doda lub zmieni punkty czasowe analizy. Będę wdzięczny za wszelkie sugestie, informacje krytyczne i propozycje zmian.

Źródła dzielą się na publikacje książkowe, artykuły w czasopismach i materiały opublikowane w Internecie, zwłaszcza w Wikipedii. Prawie wszystkie użyte dane mają co najmniej dwa źródła. Materiały z Internetu podzieliłem na kontynenty, aby łatwiej można je było w Źródłach wyszukać.

Ameryka północna

Dzięki pracom Amerykańskiego Urzędu Statystycznego dane o zmieniającym się terytorium USA, od początku jego istnienia, są łatwo dostępne. Jest również artykuł w Wikipedii z dokładną tabelą nabytków terytorialnych USA od roku 1783. Są pewne problemy z szacowaniem zmieniającego się na przestrzeni wieków terytorium kolonii brytyjskich, które stały się ostatecznie Kanadą. Są np. różne dane o wielkości dużej kolonii brytyjskiej, Rupert's Land. Nie jest również jasny zmieniający się status i powierzchnia spornych terenów na północno zachodnich wybrzeżach Pacyfiku. Powierzchnie sporne w trakcie konfliktu amerykańsko meksykańskiego są również trudne do szacowania.

Osobny problem stanowi Grenlandia. Dania miała mniej i bardziej ścisłe związki z jej osadnikami od XVI wieku. W traktacie kilońskim z roku 1814, kończącym wojny napoleońskie w Skandynawii, Grenlandia pozostała w posiadaniu Danii. Można by więc uznać to za międzynarodowe uznanie i liczyć od tego momentu całą powierzchnię Grenlandii, jako duńską kolonię. Ja jednak do 1825 roku zaliczałem Danii tylko tę część Grenlandii, która faktycznie była zasiedlona, czyli około 150 tys. km². Dopiero ofertę zakupu Grenlandii złożoną Danii przez USA w roku 1867 uznałem za mocne potwierdzenie duńskiego prawa do wyspy i od roku 1885 wpisuję całą jej powierzchnię jako posiadłość duńską.

Ameryka południowa

Nie znalazłem danych liczbowych o zmieniającym się terytorium kolonialnym Hiszpanii i Portugalii w wiekach XVI-XIX. Różni autorzy różnie oceniają status południowej części kontynentu. Jedni nie włączają na swych mapach tego terenu do kolonii hiszpańskich, inni włączają. Ja włączyłem. Sam obszar hiszpańskich kolonii też nie jest ukazywany na mapach jednolicie. Osobny problem stanowi Brazylia. Niektórzy od pewnego momentu włączają ją całą do kolonii portugalskiej, inni wyłączają niektóre dziewicze tereny Amazonii. Ja włączyłem całość.

Australia

Ten sam problem, także na dużą skalę, występuje z Australią. Ogłaszanie objęcia kolejnych jej części panowaniem brytyjskim nie miało wiele wspólnego z faktycznym zasiedlaniem, zagospodarowywaniem i znajomością kontynentu. Bardziej miało odstraszać potencjalnych konkurentów do australijskiej ziemi, np. Francuzów. Uznałem brytyjskie tytuły do tych ziem, zwłaszcza, że konkurenci nie pojawili się a koloniści aktywnie prowadzili eksplorację kontynentu, i lądową i morską.

Azja

Nie znalazłem, co nie oznacza, że takich danych nie ma, liczbowych oszacowań terytoriów imperium osmańskiego w podziale na kontynenty. Ta sama kwestia dotyczy Rosji. Osobna kwestia dotyczy kolonizacji Indii. Jedni autorzy uznają, że z końcem XVIII wieku całe Indie były już pod panowaniem brytyjskim, inni uważają, że nastąpiło to wraz z przejęciem władzy na półwyspie indyjskim bezpośrednio przez parlament brytyjski (1858) lub jeszcze później. Ja uznałem datę 1858 roku za opanowanie całego subkontynentu. Choć były tam nadal państewka formalnie niepodległe. Status kolonialny państw azjatyckich był rozmaity. Czasem nie było to formalne przejęcie władzy, ale swoboda działania w porozumieniu z lokalnym władcą (Holendrzy w Nowej Gwinei w porozumieniu z sułtanatem Tidore). Niektórzy osłabienie i uzależnienie Chin w XIX wieku także uznają za ich zwasalizowanie.

Użyte źródła

Abernathy David B., *The Dynamics of Global Dominance. European Overseas Empires 1415-1980*, Yale Univ. Press, 2000, pp. 55-56, 409-416

Benjamin T. (ed)., *Encyclopedia of Western Colonialism since 1450*, Macmillan Reference USA, 2007, pp. 128, 149, 181, 360, 363, 365, 372, 373, 379, 380, 382, 393, 396, 399, 408, 417-419, 429, 492, 503, 519, 917, 996, 1075

Headrick D.R. et al., *The Earth and Its People: A Global History*, Wadsworth Cengage Learning, 2011, pp. 534, 549, 571, 635, 642, 664

Fieldhouse D.K., *Economics and Empire 1830-1914*, Cornell Univ. Press, 1973, pp. 3, 11-13, 490

Fisher Max, Map: European colonialism conquered every country in the world but these five. <https://www.vox.com/2014/6/24/5835320/map-in-the-whole-world-only-these-five-countries-escaped-european>

Hansen V., Curtis K.R., *Voyages in World History, Vol II, Since 1500*, Wadsworth 2010, pp. 46-47, 514, 620, 649, 727

Hoffman Philip T., *Why Did Europe Conquer the World*, p. 2-4. If requested, the author can send his own calculations on the European colonial possessions (pth@hss.caltech.edu)

<https://www.caltech.edu/about/news/why-did-western-europe-dominate-globe-47696>

James L., *The Rise and Fall of the British Empire*, St. Martin's Press, 1997, map: Eighteenth-Century India, p. 125

King Michael, *The Penguin History of New Zealand*, Penguin Books, 2003

Kulke H., Rothmund D., *A History of India*, Routledge 2004, pp. 256

Kumar et al. (ed), *The Cambridge Economic history of India*, Vol. 2: c. 1757-c.1970, Cambridge University Press, 1989, pp. 4, 34

Lieven Dominic, *The Cambridge History of Russia. Imperial Russia 1689-1917*, Vol. 2 Cambridge University Press 2006, pp. XXIV – XXVIII

MacDonald Ch.J. (ed), *Historical Atlas of the World*, Rand McNelly 2001, pp. 41-47, 54-67, 74-77, 80-81

Macintyre Stuart, *A Concise History of Australia*, Cambridge University Press, 2016,

McAlister L.N., *Spain & Portugal in the New World 1492-1700*, University of Minnesota Press, 1987, maps 1-6 between pages 264 and 265

Millar J.R. (ed), *Encyclopedia of Russian History*, Macmillan Reference USA, 2004, p. 290

O'Brien Patrick, *Philip's atlas of world history (concise edition)*, 2005, esp. pp. 148-152

Perrie Maureen, *The Cambridge History of Russia. From Early Russia to 1689*, Vol. 1, Cambridge University Press, 2006, pp. 214, 271, 526

Porter A., *European Imperialism 1860-1914*, Palgrave MacMillan, 1994, pp.100-108

Sielvogel J.J., *Western Civilization*, Vol. : 1300-1815, 7th edition, Thomson Wadsworth, 2012, pp. 466, 573

Stearns P.N. et al., *World Civilizations: The Global Experience*, Pearson Education, Inc., 2015, pp. 468, 471, 510, 528, 561, 568, 576-577, 665, 667, 673-674, 692

US Census Bureau, *Bicentennial Edition: Historical Statistics of the United States, Colonial Times to 1970*, p. 8, US. Bureau of the Census, 1975

Ziltener P. et al., *Measuring the Impacts of Colonialism: A New Data Set for the Countries of Africa and Asia*, *Journal of World-Systems Research*, Vol. 23, Issue 1, March 2017, pp. 157-162, 178-181

And a number of Wikipedia articles on the nations which were in the past colonized or colonial

Internet sources

Africa, Americas, Asia, Australia, Empires, World-General-Other

Africa

Wikipedia

https://en.wikipedia.org/wiki/Belgian_colonial_empire

<https://www.britannica.com/place/British-East-Africa>

https://en.wikipedia.org/wiki/Conquest_of_Ceuta

https://en.wikipedia.org/wiki/East_Africa_Protectorate

https://en.wikipedia.org/wiki/French_Somaliland

https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Kenya

https://en.wikipedia.org/wiki/Italian_colonization_of_Libya

https://en.wikipedia.org/wiki/Italian_Libya

<https://en.wikipedia.org/wiki/Kamerun>
https://en.wikipedia.org/wiki/Scramble_for_Africa
https://en.wikipedia.org/wiki/Spanish_Guinea
<https://en.wikipedia.org/wiki/Tunisia>

Inne

<https://www.britannica.com/place/Madagascar>
<https://www.britannica.com/topic/Western-colonialism/Partition-of-Africa>

Americas

Wikipedia

https://en.wikipedia.org/wiki/Adams-Onis_Treaty
https://en.wikipedia.org/wiki/Alaska_boundary_dispute
https://en.wikipedia.org/wiki/American_Indian_Wars
<https://en.wikipedia.org/wiki/Americas>
https://en.wikipedia.org/wiki/British_colonization_of_the_Americas
https://en.wikipedia.org/wiki/British_North_America
[https://en.wikipedia.org/wiki/Canada_\(New_France\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Canada_(New_France))
https://en.wikipedia.org/wiki/Canadian_Confederation
https://en.wikipedia.org/wiki/Central_America
https://en.wikipedia.org/wiki/Coahuila_y_Tejas
https://en.wikipedia.org/wiki/Colonial_history_of_the_United_States
https://en.wikipedia.org/wiki/European_colonization_of_the_Americas
https://en.wikipedia.org/wiki/Former_colonies_and_territories_in_Canada
https://en.wikipedia.org/wiki/French_colonization_of_the_Americas
https://en.wikipedia.org/wiki/Historic_regions_of_the_United_States
https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_British_Columbia
https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Central_America
https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Greenland
https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Mexico
https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_west_coast_of_North_America
https://en.wikipedia.org/wiki/Hudson_Bay_drainage_basin
https://en.wikipedia.org/wiki/Indian_Territory
https://en.wikipedia.org/wiki/Indian_removal
https://en.wikipedia.org/wiki/Lesser_Antilles
<https://en.wikipedia.org/wiki/Louisiana>
[https://en.wikipedia.org/wiki/Louisiana_\(New_Spain\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Louisiana_(New_Spain))
https://en.wikipedia.org/wiki/Louisiana_Purchase
https://en.wikipedia.org/wiki/Mexican-American_War
https://en.wikipedia.org/wiki/Mexican_Cession
https://en.wikipedia.org/wiki/Native_Americans_in_the_United_States
https://en.wikipedia.org/wiki/New_England_Colonies
https://en.wikipedia.org/wiki/New_France
https://en.wikipedia.org/wiki/New_Spain
https://en.wikipedia.org/wiki/Nootka_Convention
https://en.wikipedia.org/wiki/Nootka_Crisis

https://en.wikipedia.org/wiki/Nootka_Sound
https://en.wikipedia.org/wiki/North-Western_Territory
https://en.wikipedia.org/wiki/Northwest_Territories
https://en.wikipedia.org/wiki/Oregon_Territory
https://en.wikipedia.org/wiki/Oregon_Treaty
https://en.wikipedia.org/wiki/Oregon_boundary_dispute
https://en.wikipedia.org/wiki/Oregon_Country
https://en.wikipedia.org/wiki/Ruperts_Land
https://en.wikipedia.org/wiki/Spanish-American_War
https://en.wikipedia.org/wiki/Spanish_American_wars_of_independence
https://en.wikipedia.org/wiki/Spanish_colonization_of_the_Americas
https://en.wikipedia.org/wiki/Territorial_evolution_of_Mexico
https://en.wikipedia.org/wiki/Territorial_evolution_of_North_America_since_1763
https://en.wikipedia.org/wiki/Territorial_evolution_of_the_United_States
https://es.wikipedia.org/wiki/Territorio_de_Nutca
https://en.wikipedia.org/wiki/Texas_annexation
https://en.wikipedia.org/wiki/Third_Treaty_of_San_Ildefonso
https://en.wikipedia.org/wiki/Thirteen_Colonies
https://en.wikipedia.org/wiki/Treaty_of_Guadalupe_Hidalgo
[https://en.wikipedia.org/wiki/Treaty_of_St._Louis_\(1825\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Treaty_of_St._Louis_(1825))
https://en.wikipedia.org/wiki/United_States_territorial_acquisitions_table
<https://en.wikipedia.org/wiki/Viceroyalty>
<https://fr.wikipedia.org/wiki/Nord-Amerindiens>

Other

https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Animated_maps_of_South_America
<https://infogram.com/land-square-mileage-of-13-colonies-louisiana-purchase-land-and-land-to-be-bought-in-the-future-by-the-us-1gxop470jk31pwy>
<https://mappinghistory.uoregon.edu/>
<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b7/Nutca.png>
<https://www.cbc.ca/history/EPCONTENTSE1EP9CH1PA3LE.html> (Canada buys Rupert's Land)
<https://www.nationalgeographic.com/history/article/story-new-france-cradle-modern-canada>
<https://www.nationalgeographic.org/photo/northamerica-colonization-1800>
<https://storymaps.arcgis.com/stories/7e01a9df5bf3418b9d24ba1138bce126> (Territorial Acquisitions of United States)
<https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/ruperts-land>
<https://www.visualcapitalist.com/us-territorial-expansion/>
<https://www.worldatlas.com/>

Asia

Wikipedia

https://en.wikipedia.org/wiki/Aden_Protectorate
https://en.wikipedia.org/wiki/British_Borneo
https://en.wikipedia.org/wiki/British_Raj
<https://en.wikipedia.org/wiki/Caliphate>

https://en.wikipedia.org/wiki/Colonial_India
https://en.wikipedia.org/wiki/Colonialism#Russian_colonies_and_protectorates
https://en.wikipedia.org/wiki/Company_rule_in_India
https://en.wikipedia.org/wiki/Dutch_East_Indies
https://en.wikipedia.org/wiki/East_Timor
[https://en.wikipedia.org/wiki/Expansion_of_Russia_\(1500-1800\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Expansion_of_Russia_(1500-1800))
https://en.wikipedia.org/wiki/German_New_Guinea
https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_Ottoman_Empire
https://en.wikipedia.org/wiki/Netherlands_New_Guinea
https://en.wikipedia.org/wiki/New_Guinea
[https://en.wikipedia.org/wiki/Papua_\(province\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Papua_(province))
https://en.wikipedia.org/wiki/Portuguese_Ceylon
https://en.wikipedia.org/wiki/Russian_Empire
https://en.wikipedia.org/wiki/Sultanate_of_Tidore
https://en.wikipedia.org/wiki/Territorial_evolution_of_Russia

Other

<https://www.mtholyoke.edu/courses/rschwartz/hist151/India/maps.htm#map1836>
<https://www.britannica.com/place/Yemen/The-age-of-imperialism>
<https://www.vox.com/a/maps-explain-the-middle-east>
<http://www.zum.de/whkmla/histatlas/india/haxbrindia.html>
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Growth_of_Russia_1613-1914.png
<https://contentdm.lib.byu.edu/digital/collection/Civilization/id/660/>

Australia

Wikipedia

https://en.wikipedia.org/wiki/European_maritime_exploration_of_Australia
https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_New_Zealand
https://en.wikipedia.org/wiki/New_Zealand
https://en.wikipedia.org/wiki/New_Zealand_Company
https://en.wikipedia.org/wiki/New_Zealand_land_confiscations
https://en.wikipedia.org/wiki/New_Zealand_Wars
https://en.wikipedia.org/wiki/Territorial_evolution_of_Australia
https://en.wikipedia.org/wiki/Treaty_of_Waitangi

Other

<http://newzealandwars.co.nz/>

Empires

Wikipedia

https://en.wikipedia.org/wiki/Analysis_of_Western_European_colonialism_and_colonization
https://en.wikipedia.org/wiki/Colonial_empire#Maps
https://en.wikipedia.org/wiki/Danish_overseas_colonies
https://en.wikipedia.org/wiki/Dutch_Empire
https://en.wikipedia.org/wiki/French_colonial_empire

https://en.wikipedia.org/wiki/German_colonial_empire
https://en.wikipedia.org/wiki/German_Empire
https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_United_States
https://en.wikipedia.org/wiki/Italian_Empire
https://en.wikipedia.org/wiki/Ottoman_Empire
https://en.wikipedia.org/wiki/Portuguese_Empire
https://en.wikipedia.org/wiki/Russian_Empire
https://en.wikipedia.org/wiki/Territorial_evolution_of_the_British_Empire
https://en.wikipedia.org/wiki/Prussian_Partition

World, General, Other

Wikipedia

https://en.wikipedia.org/wiki/Colonial_empire#Maps
<https://en.wikipedia.org/wiki/Colonialism>
<https://en.wikipedia.org/wiki/Colony>
<https://en.wikipedia.org/wiki/Dominion>
https://en.wikipedia.org/wiki/First_wave_of_European_colonization
https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_colonialism
https://en.wikipedia.org/wiki/Prussian_Partition

Other

https://commons.wikimedia.org/wiki/Atlas_of_colonialism
https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Maps_of_the_world_showing_history
<https://mappinghistory.uoregon.edu/>
<https://storymaps.arcgis.com/stories/7e01a9df5bf3418b9d24ba1138bce126>
<https://www.arcgis.com/apps/MapJournal/index.html?appid=2dfc9774da0d4b0db1346e8919146bbb>
<https://www.britannica.com/topic/Western-colonialism>
<https://www.britannica.com/topic/Western-colonialism/Mercantilism>
<https://www.cbc.ca/history/EPCONTENTSE1EP9CH1PA3LE.html>
<https://www.mtholyoke.edu/courses/rschwartz/hist151/>
<https://www.officialdata.org> (inflation calculator)
<https://www.vox.com/2014/6/24/5835320/map-in-the-whole-world-only-these-five-countries-escaped-european>
<https://www.worldatlas.com/>
<https://www.zum.de/whkmla/index.html>

Tabele zmian obszarów kolonialnych w dziewięciu punktach czasowych 1492-1914

Wydruk z arkusza MS Excel

Lands Controlled by European Countries, Russia, Ottoman Emp., USA, 1492 - 1914, in millions square km

Jacek Kwaśniewski
<https://jacek.kwasniewski.org.pl>
 © Jacek Kwaśniewski 2021

	land surface in millions sq.km.	1492				
		Spain	Portugal	Russia	Ottoman Emp	% of continent
South America	17,8					
Central America * (see below)	2,744					
North America (with Greenland, w/o Caribbean, w/o Mexico)	21,96					
Africa (incl. Madagascar)	30,3	0,0075	0,00403			0,0115
Asia (incl. Pacific archipelagos)	44,4				0,5108	0,5108
Australia and Oceania	7,96					
Europe (incl. Iceland) /incl. core areas/	10,5	0,75094	0,094746	2,5	0,8658	4,2115
TOTAL world surface w/o Antarctica	135,664					
Total		0,7584	0,098776	2,5	1,3766	4,7338

to see print version, click File > Print

(*) **Central (Middle) America:** Mexico, Belize, Guatemala, Honduras, El Salvador, Nicaragua, Costa Rica, Panama (2,4941) + Carribean w/o Belize (0,2494) = 2,4941 + 0,2494 = 2,7435

numbers on the white background are inputs to the model. They may be changed and corrected. Discussion on them is welcome

numbers on the colored background are the results of calculations with the use of inputs. Please do not overwrite these cells

1492		
	m. sq. km	
1492, all acquisitions + core areas, mil. of sq. km.	4,733816	3,5% of total world surface
1492, all w/o Russia and w/o Turkey, mil. of sq. km.	0,857216	0,6% of total world surface
1492, only West European acq. w/o core areas Russia, Ottoman Emp exluded	0,2589	0,2% of total world surface

core areas **0,59834** (calculated from Data 1492 Sheet)
 "core areas" are pre-colonial European areas of West European colonial empires

Lands Controlled by European Countries, Russia, Turkey, 1492-1914, in millions sq. km. Core areas - from before colonial expansion

Lands Controlled by European Countries, Russia, Ottoman Emp., USA, 1492 - 1914, in millions square km

Jacek Kwaśniewski
<https://jacek.kwasniewski.org.pl>
 © Jacek Kwaśniewski 2021

	land surface in millions sq.km.	1550					
		Spain	Portugal	Russia	Ottoman Emp	total area controlled	% of continent
South America	17,8	4,449	0,4200			4,8690	27,4%
Central America * (see below)	2,744	1,9216				1,9216	70,0%
North America (with Greenland, w/o Caribbean, w/o Mexico)	21,96						
Africa (incl. Madagascar)	30,3	0,0075	0,3540		1,544	1,9055	6,3%
Asia (incl. Pacific archipelagos)	44,4	0,13	0,1206		2,909	3,1596	7,1%
Australia and Oceania	7,96						
Europe (incl. Iceland) /incl. core areas/	10,5	0,75	0,0970	2,5	1,1488	4,4958	42,8%
TOTAL world surface w/o Antarctica	135,664						
Total		7,2581	0,9916	2,5	5,6018	16,3515	

to see print version, click File > Print

(*) **Central (Middle) America:** Mexico, Belize, Guatemala, Honduras, El Salvador, Nicaragua, Costa Rica, Panama (2,4941) + Carribean w/o Belize (0,2494) = 2,4941 + 0,2494 = 2,7435

numbers on the white background are inputs to the model. They may be changed and corrected. Discussion on them is welcome

numbers on the colored background are the results of calculations with the use of inputs. Please do not overwrite these cells

1550			
	m. sq. km		
1550, all acquisitions + core areas, mil. of sq. km.	16,35154	% of total world surface	12,1%
1550, all w/o Russia and w/o Turkey, m. sq. km.	8,24974	% of total world surface	6,1%
1550, only West European acq. w/o core areas Russia, Ottoman Emp excluded	7,650040	% of total world surface	5,6%

core areas **0,5997** (calculated from Data 1550 Sheet)
 "core areas" are pre-colonial European areas of West European colonial empires

Lands Controlled by European Countries, Russia, Turkey, 1492-1914, in millions sq. km. Core areas - from before colonial expansion

Lands Controlled by European Countries, Russia, Ottoman Emp., USA, 1492 - 1914, in millions square km

Jacek Kwaśniewski
<https://jacek.kwasniewski.org.pl>
 © Jacek Kwaśniewski 2021

	land surface in millions sq.km.	1600						total area controlled	% of continent
		Spain	Portugal	Russia	Ottoman Emp	Denmark			
South America	17,8	5,331	0,652					5,9830	33,6%
Central America * (see below)	2,744	2,121						2,1210	
North America (with Greenland, w/o Caribbean, w/o Mexico)	21,96	0,326						0,3260	1,5%
Africa (incl. Madagascar)	30,3	0,0075	0,35		1,544			1,9015	6,3%
Asia (incl. Pacific archipelagos)	44,4	0,13	0,12061	2,2	2,909			5,3596	12,1%
Australia and Oceania	7,96								
Europe (incl. Iceland) /incl. core areas/	10,5	0,75	0,10103	2,1	1,1488	0,1461		4,2459	40,4%
TOTAL world surface w/o Antarctica	135,664								
Total		8,6655	1,22364	4,3	5,6018	0,1461		19,9370	

to see print version, click File > Print

(*) **Central (Middle) America:** Mexico, Belize, Guatemala, Honduras, El Salvador, Nicaragua, Costa Rica, Panama (2,4941) + Carribean w/o Belize (0,2494) = 2,4941 + 0,2494 = 2,7435

numbers on the white background are inputs to the model. They may be changed and corrected. Discussion on them is welcome

numbers on the colored background are the results of calculations with the use of inputs. Please do not overwrite these cells

1600		
	m. sq. km	
1600, all acquisitions + core areas	19,93704	14,7% of total world surface
1600, all w/o Russia and w/o Turkey	10,03524	7,4% of total world surface
1600, only West European acq. w/o core areas Russia, Ottoman Emp excluded	9,39244	6,9% of total world surface

core areas **0,6428** (calculated from Data 1600 Sheet)
 "core areas" are pre-colonial European areas of West European colonial empires

Lands Controlled by European Countries, Russia, Turkey, 1492-1914, in millions sq. km. Core areas - from before colonial expansion

Lands Controlled by European Countries, Russia, Ottoman Emp., USA, 1492 - 1914, in millions square km

Jacek Kwaśniewski
<https://jacek.kwasniewski.org.pl>
 © Jacek Kwaśniewski 2021

	land surface in millions sq.km.	1754								
		Spain	Portugal	Russia	Ottoman Emp	France	Holland	British Emp	Denmark	total area controlled
South America	17,8	8,5411	8,2517			0,087	0,379			17,2588
Central America * (see below)	2,744	2,5034				0,069		0,058		2,6304
North America (with Greenland, w/o Caribbean, w/o Mexico)	21,96	1,5891				5,9807		2,0016		9,5714
Africa (incl. Madagascar)	30,3	0,1218	0,8181		1,717	0,3085	0,026	0,367		3,3584
Asia (incl. Pacific archipelagos)	44,4	0,3	0,055	12,3	2,266	0,133	1,27336	0,538		16,8654
Australia and Oceania	7,96									
Europe (incl. Iceland) /incl. core areas/	10,5	0,51	0,097	4	1,1488	0,644	0,042	0,315	0,1461	6,9029
TOTAL world surface w/o Antarctica	135,664									
Total		13,5654	9,2218	16,3	5,1318	7,2222	1,72036	3,2796	0,1461	56,5873

to see print version, click File > Print

(*) **Central (Middle) America:** Mexico, Belize, Guatemala, Honduras, El Salvador, Nicaragua, Costa Rica, Panama (2,4941) + Carribean w/o Belize (0,2494) = 2,4941 + 0,2494 = 2,7435

numbers on the white background are inputs to the model. They may be changed and corrected. Discussion on them is welcome

numbers on the colored background are the results of calculations with the use of inputs. Please do not overwrite these cells

1754			
millions of sq. km			
1754, all acquisitions + core areas	56,5873	41,7%	of total world surface
1754, all w/o Russia and w/o Turkey	35,1555	25,9%	of total world surface
1754, only West European acq. w/o core areas Russia, Ottoman Emp exluded	33,5067	24,7%	of total world surface

core areas **1,6488** (calculated from Data 1754 Sheet)
 "core areas" are pre-colonial European areas of West European colonial empires

Lands Controlled by European Countries, Russia, Turkey, 1492-1914, in millions sq. km. Core areas - from before colonial expansion

Lands Controlled by European Countries, Russia, Ottoman Emp., USA, 1492 - 1914, in millions square km

Jacek Kwaśniewski
<https://jacek.kwasniewski.org.pl>
 © Jacek Kwaśniewski 2021

Jacek Kwaśniewski https://jacek.kwasniewski.org.pl © Jacek Kwaśniewski 2021	land surface in millions sq.km.	1800										
		Spain	Portugal	Russia	Ottoman Emp	France	Holland	British Emp	USA	Denmark	total area controlled	% of continent
South America	17,8	8,5411	8,2517			0,087	0,164	0,227			17,2708	97,0%
Central America * (see below)	2,744	2,6173						0,058			2,6753	97,5%
North America (with Greenland, w/o Caribbean, w/o Mexico)	21,96	5,8164				2,14		5,98	2,3013	0,15	16,3877	74,6%
Africa (incl. Madagascar)	30,3	0,1218	0,8181		2,659	0,6891	0,018	1,1468			5,4528	18,0%
Asia (incl. Pacific archipelagos)	44,4	0,3	0,025	12,1	2,613	0,0503	1,297	0,71948			17,1048	38,5%
Australia and Oceania	7,96							3,97882			3,9788	50,0%
Europe (incl. Iceland) /incl. core areas/	10,5	0,51	0,097	4,8	0,6612	0,61	0,0695	0,315		0,1461	7,2088	68,7%
TOTAL world surface w/o Antarctica	135,664											
Total		17,90662	9,1918	16,9	5,9332	3,5764	1,5485	12,42510	2,3013	0,2961	70,0790	

to see print version, click File > Print

(*) **Central (Middle) America:** Mexico, Belize, Guatemala, Honduras, El Salvador, Nicaragua, Costa Rica, Panama (2,4941) + Carribean w/o Belize (0,2494) = 2,4941 + 0,2494 = 2,7435

numbers on the white background are inputs to the model. They may be changed and corrected. Discussion on them is welcome

numbers on the colored background are the results of calculations with the use of inputs. Please do not overwrite these cells

1800		
millions of sq. km		
1825, all acquisitions + core areas	70,07902	51,7% of total world surface
1825, all w/o Russia and w/o Turkey	47,2458	34,8% of total world surface
1825, only West European acq. w/o core areas (Russia, Ottoman Emp, USA exluded)	43,3022	31,9% of total world surface

core areas **1,6423** (calculated from Data 1825 Sheet)
 "core areas" are pre-colonial European areas of West European colonial empires

Lands Controlled by European Countries, Russia, Turkey, USA, 1492-1914, in millions sq. km. Core areas - from before colonial expansion

Lands Controlled by European Countries, Russia, Ottoman Emp., USA, 1492 - 1914, in millions square km

Jacek Kwaśniewski
<https://jacek.kwasniewski.org.pl>
 © Jacek Kwaśniewski 2021

Jacek Kwaśniewski https://jacek.kwasniewski.org.pl © Jacek Kwaśniewski 2021	land surface in millions sq.km.	1825										
		Spain	Portugal	Russia	Ottoman Emp	France	Holland	British Emp	USA	Denmark	total area controlled	% of continent
South America	17,8					0,087	0,164	0,227			0,4780	2,7%
Central America * (see below)	2,744	0,12052						0,058			0,17852	6,5%
North America (with Greenland, w/o Caribbean, w/o Mexico)	21,96							8,983	4,63	0,15	13,7630	62,7%
Africa (incl. Madagascar)	30,3	0,1218	0,8181		2,659	0,8886	0,018	1,1468			5,6523	18,7%
Asia (incl. Pacific archipelagos)	44,4	0,3	0,015	14,5	2,613	0,0503	1,2314	1,9351			20,6447	46,5%
Australia and Oceania	7,96							5,1538			5,1538	64,7%
Europe (incl. Iceland) /incl. core areas/	10,5	0,51	0,097	4,5	0,6012	0,61	0,0695	0,315		0,1461	6,8488	65,2%
TOTAL world surface w/o Antarctica	135,664											
Total		1,05232	0,9301	19	5,8732	1,6359	1,4829	17,8187	4,63	0,2961	52,7192	

to see print version, click File > Print

(*) **Central (Middle) America:** Mexico, Belize, Guatemala, Honduras, El Salvador, Nicaragua, Costa Rica, Panama (2,4941) + Carribean w/o Belize (0,2494) = 2,4941 + 0,2494 = 2,7435

numbers on the white background are inputs to the model. They may be changed and corrected. Discussion on them is welcome

numbers on the colored background are the results of calculations with the use of inputs. Please do not overwrite these cells

1825		
millions of sq. km		
1825, all acquisitions + core areas	52,71916	38,9% of total world surface
1825, all w/o Russia and w/o Turkey	27,8460	20,5% of total world surface
1825, only West European acq. w/o core areas (Russia, Ottoman Emp, USA exluded)	21,5737	15,9% of total world surface

core areas **1,6423** (calculated from Data 1825 Sheet)
 "core areas" are pre-colonial European areas of West European colonial empires

Lands Controlled by European Countries, Russia, Turkey, USA, 1492-1914, in millions sq. km. Core areas - from before colonial expansion

Lands Controlled by European Countries, Russia, Ottoman Emp., USA, 1492 - 1914, in millions square km

Jacek Kwaśniewski
<https://jacek.kwasniewski.org.pl>
 © Jacek Kwaśniewski 2021

	land surface in millions sq.km.	1885												total area controlled	% of continent
		Spain	Portugal	Russia	Ottoman Emp	France	Holland	British Emp	USA	Italy	Germany	Belgium	Denmark		
South America	17,8					0,087	0,164	0,2481						0,4991	2,8%
Central America * (see below)	2,744	0,1195						0,058						0,1775	6,5%
North America (with Greenland, w/o Caribbean, w/o Mexico)	21,96							9,985	9,551				2,166	21,7020	98,8%
Africa (incl. Madagascar)	30,3	0,4036	0,8751		0,788	1,791		0,8007		0,034	0,35586	0,111		5,1593	17,0%
Asia (incl. Pacific archipelagos)	44,4	0,3	0,015	16	1,953	0,5914	1,4055	5,8270			0,29648			26,3884	59,4%
Australia and Oceania	7,96							7,9556						7,9556	99,9%
Europe (incl. Iceland) /incl. core areas/	10,5	0,51	0,097	5	0,233	0,7	0,042	0,3243		0,302	0,655	0,031	0,1461	8,0404	76,6%
TOTAL world surface w/o Antarctica	135,664														
Total		1,3331	0,9871	21	2,974	3,1694	1,6115	25,1987	9,551	0,336	1,30734	0,142	2,3121	69,9223	

to see print version, click File > Print

(*) **Central (Middle) America:** Mexico, Belize, Guatemala, Honduras, El Salvador, Nicaragua, Costa Rica, Panama (2,4941) + Carribean w/o Belize (0,2494) = 2,4941 + 0,2494 = 2,7435

numbers on the white background are inputs to the model. They may be changed and corrected. Discussion on them is welcome

numbers on the colored background are the results of calculations with the use of inputs. Please do not overwrite these cells

1885		
	millions of sq. km	
1885, all acquisitions + core areas	69,9223	51,5% of total world surface
1885, all w/o Russia and w/o Turkey	45,9483	33,9% of total world surface
1885, only West European acq. w/o core areas (Russia, Ottoman Emp, USA exluded)	34,0324901	25,1% of total world surface
1885, only West European acq. w/o core areas (Russia, Ott.Emp., USA, Canada , Australia exluded)	16,0918901	11,9% of total world surface
core areas	2,3648	(calculated from Data 1885 Sheet)
"core areas" are pre-colonial European areas of West European colonial empires		

Lands Controlled by European Countries, Russia, Turkey, USA, 1492-1914, in millions sq. km. Core areas - from before colonial expansion

Lands Controlled by European Countries, Russia, Ottoman Emp., USA, 1492 - 1914, in millions square km

Jacek Kwaśniewski
<https://jacek.kwasniewski.org.pl>
 © Jacek Kwaśniewski 2021

Jacek Kwaśniewski https://jacek.kwasniewski.org.pl © Jacek Kwaśniewski 2021	land surface in millions sq.km.	1898													
		Spain	Portugal	Russia	Ottoman Emp	France	Holland	British Emp	USA	Italy	Germany	Belgium	Denmark	total area controlled	% of continent
South America	17,8					0,087	0,164	0,2321						0,4831	2,7%
Central America * (see below)	2,744	0,1193						0,0596	0,009					0,1879	6,8%
North America (with Greenland, w/o Caribbean, w/o Mexico)	21,96							9,985	9,551				2,166	21,7020	98,8%
Africa (incl. Madagascar)	30,3	0,3016	2,0822		0,851	9,593		9,0383		0,7406	2,4123	2,399		27,4180	90,5%
Asia (incl. Pacific archipelagos)	44,4	0,3	0,015	16	1,953	0,768	1,83914	6,2583			0,2941			27,4275	61,8%
Australia and Oceania	7,96							7,9556						7,9556	99,9%
Europe (incl. Iceland) /incl. core areas/	10,5	0,51	0,097	5	0,15	0,7	0,042	0,3243		0,3104	0,728	0,031	0,1461	8,0388	76,6%
TOTAL world surface w/o Antarctica	135,664														
Total		1,2309	2,1942	21	2,954	11,148	2,0451	33,8531	9,56	1,051	3,4344	2,43	2,3121	93,2129	

to see print version, click File > Print

(*) **Central (Middle) America:** Mexico, Belize, Guatemala, Honduras, El Salvador, Nicaragua, Costa Rica, Panama (2,4941) + Carribean w/o Belize (0,2494) = 2,4941 + 0,2494 = 2,7435

numbers on the white background are inputs to the model. They may be changed and corrected. Discussion on them is welcome

numbers on the colored background are the results of calculations with the use of inputs. Please do not overwrite these cells

1898			millions of sq. km
1898 all acquisitions + core areas		93,21287	68,7% of total world surface
1898, all w/o Russia and Turkey		69,25887	51,1% of total world surface
1898, only West European acquis. w/o core areas (Russia, Ottoman Emp, USA exluded)		57,30307	42,2% of total world surface
1898, only West European acquis. w/o core areas (Russia, Ott.Emp., USA, Canada, Australia exluded)		39,36247	29,0% of total world surface
core areas	2,3958	(calculated from Data 1898 Sheet)	
"core areas" are pre-colonial European areas of West European colonial empires			
Lands Controlled by European Countries, Russia, Turkey, USA, 1492-1914, in millions sq. km. Core areas - from before colonial expansion			

Lands Controlled by European Countries, Russia, Ottoman Emp., USA, 1492 - 1914, in millions square km

Jacek Kwaśniewski
<https://jacek.kwasniewski.org.pl>
 © Jacek Kwaśniewski 2021

	land surface in millions sq.km.	1914												total area controlled	% of continent
		Spain	Portugal	Russia	Ottoman Emp	France	Holland	British Emp	USA	Italy	Germany	Belgium	Denmark		
South America	17,8					0,087	0,164	0,2321						0,4831	2,7%
Central America * (see below)	2,744							0,0366	0,009					0,0456	1,7%
North America (with Greenland, w/o Caribbean, w/o Mexico)	21,96							9,985	9,551				2,166	21,7020	98,8%
Africa (incl. Madagascar)	30,3	0,3115	2,0822			10,0222		9,4674		1,593	2,4123	2,399		28,2876	93,4%
Asia (incl. Pacific archipelagos)	44,4		0,015	17,8	1,953	0,768	1,8391	6,2583	0,3		0,2941			29,2275	65,8%
Australia and Oceania	7,96							7,9556						7,9556	99,9%
Europe (incl. Iceland) /incl. core areas/	10,5	0,51	0,097	5	0,0243	0,7	0,042	0,3257		0,3104	0,728	0,031	0,1461	7,9145	75,4%
TOTAL world surface w/o Antarctica	135,664														
Total		0,8215	2,1942	22,8	1,9773	11,5772	2,0451	34,2607	9,86	1,9034	3,4344	2,43	2,3121	95,6159	

to see print version, click File > Print

(*) **Central (Middle) America:** Mexico, Belize, Guatemala, Honduras, El Salvador, Nicaragua, Costa Rica, Panama (2,4941) + Carribean w/o Belize (0,2494) = 2,4941 + 0,2494 = 2,7435

numbers on the white background are inputs to the model. They may be changed and corrected. Discussion on them is welcome

numbers on the colored background are the results of calculations with the use of inputs. Please do not overwrite these cells

1914			millions of sq. km	
1914 all acquisitions + core areas			95,61585	70,5% of total world surface
1914, all w/o Russia and Turkey			70,83855	52,2% of total world surface
1914, only West European acquis. w/o core areas (Russia, Ottoman Emp, USA exluded)			58,89175	43,4% of total world surface
1914, only West European acquis. w/o core areas (Russia, Ott.Emp., USA, Canada , Australia exluded)			40,95115	30,2% of total world surface
core areas	2,3958	(calculated from Data 1914 Sheet)		
"core areas" are pre-colonial European areas of West European colonial empires				

Lands Controlled by European Countries, Russia, Turkey, USA, 1492-1914, in millions sq. km. Core areas - from before colonial expansion

Dane źródłowe 1492

Wydruk z arkusza MS Excel

Countries that were colonized are presented with their present names, e.g. Belize instead of British Honduras. Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

country's core area and how much area of a given continent a given country has				country total
1492 millions sq. km				
input data				
Spain				
	Europe		0,75094	0,7584
Spain - core area		0,50594		
other European possessions		0,245		
	Africa		0,0075	
Canary Islands		0,0075		
Portugal				
	Europe		0,0947	0,0988
Portugal - core area		0,0924		
Azores		0,002346		
	Africa		0,00403	
Cape Verde		0,00403		
Russia				
	Europe	2,5	2,5	2,5
Ottomans				
	Asia	0,5108	0,5108	1,3766
	Europe	0,8658	0,8658	
TOTAL				4,7338
European core areas				0,59834

Dane źródłowe 1550

Wydruk z arkusza MS Excel

Countries that were colonized are presented with their present names, e.g. Belize instead of British Honduras.
Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

		1550	millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
Spain					
		input data			
	Europe		0,75		
Spain - core area			0,505		
other European possessions			0,245		
	Central America		1,9216		
Guatemala, Honduras, El Salvador, Nicaragua, Costa Rica, Panama, part of present Mexico, Caribbean w/o Bahamas			1,9216		
	Africa		0,0075		7,2581
Canary Islands			0,0075		
	Asia		0,13		
part of Philippines			0,13		
	South America		4,449		
parts of Venezuela, Colombia, Ecuador, Peru, Bolivia, Argentina, Chile within their present boundaries			4,449		
Portugal					
	Europe		0,0970		
Portugal - core area			0,0947		
Azores			0,0023		
	South America		0,42		
part of Brasil			0,42		
	Asia		0,1206		0,9917
East Timor			0,015		
Ceylon			0,0656		
India & others			0,04		
	Africa		0,3540		
Madagaskar			0,0196		
Cape Verde			0,0040		
Mozambique			0,265		
Ghana			0,0293		
Gwinea Bissau			0,0361		
Russia					
	Europe	2,5	2,5		2,5
Ottomans					
	Asia	2,909	2,909		5,6018
	Africa	1,544	1,544		
	Europe	1,1488	1,1488		
TOTAL		16,3516			
European core areas		0,5997		16,351586	

Dane źródłowe 1600

Wydruk z arkusza MS Excel

Countries that were colonized are presented with their present names, e.g. Belize instead of British Honduras.
Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

1600		millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
Spain		input data		
	Europe		0,75	8,6655
Spain - core area		0,505		
parts of Italy, Sicily, Sardinia, Netherlands, France, Luxemburg, Belgium in their present boundaries		0,245		
	Central America		2,121	
Belize, Guatemala, Honduras, El Salvador, Nicaragua, Costa Rica, Panama, Caribbean w/o Bahamas, part of Mexico in its present boudaries,		2,121		
	Africa		0,0075	
Canary Islands		0,0075		
	Asia		0,13	
Philippines		0,13		
	North America	0,326	0,326	
	South America		5,331	
parts of Venezuela, Colombia, Ecuador, Peru, Bolivia, Argentina, Chile within their present boundaries		5,331		
Portugal				
	Europe		0,097	1,2236
Portugal - core area		0,0947		
Azores		0,0023		
	South America	0,652	0,652	
	Asia		0,1206	
East Timor		0,015		
Ceylon		0,0656		
India		0,04		
	Africa		0,35403	
Madagaskar		0,0196		
Mozambique		0,265		
Cape Verde		0,0040		
Ghana		0,0293		
Gwineau Bissau		0,0361		
Russia				
	Europe	2,1	2,1	4,3
	Asia	2,2	2,2	
Ottomans				
	Asia	2,909	2,909	5,6018
	Africa	1,544	1,544	
	Europe	1,1488	1,1488	
Denmark				
	Europe		0,1461	0,1461
Denmark - core area		0,0431		
Iceland		0,103		
TOTAL		19,9370		
European core areas		0,6428		

Dane źródłowe 1754

Wydruk z arkusza MS Excel

Countries that were colonized are presented with their present names, e.g. Belize instead of British Honduras.
Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

1754		country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
input data		millions sq. km	
Spain			
	Europe	0,51	
Spain - core area		0,51	
	Central America	2,5034	
Mainland of Central America (2,4941) w/o part of present Mexico (0,131) and w/o Belize (0,026)		2,3371	
Caribbean (0,2494) w/o Bahamas (0,0139), w/o Yamaica (0,011), w/o Dominicana (0,049), w/o part of Lesser Antilles (0, 00923)		0,1663	
	South America	8,5411	
Venezuela	}		
Colombia			
Ecuador			
Peru			
Bolivia		8,5411	
Uruguay			
Paraguay			
part of Chile part of Argentina part of Brasil			13,5654
	North America	1,5891	
part of present California	}		
part of present Arizona			
part of present New Mexico		1,4191	
part of present Nevada			
part of present Texas			
Florida		0,17	
	Africa	0,1218	
Maroco		0,0812	
Equatorial Guinea		0,0281	
Western Sahara		0,005	
Canary Islands		0,0075	
	Asia	0,3	
Philippines		0,3	

Countries that were colonized are presented with their present names, e.g. Belize instead of British Honduras.
Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

		1754	millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
Portugal					9,2218
	Europe			0,097	
Portugal - core area			0,0947		
Azores			0,0023		
	Asia			0,055	
East Timor			0,015		
India			0,04		
	Africa			0,8181	
Angola			0,321		
Mozambique			0,461		
Gwineia Bissau			0,0361		
	South America			8,2517	
part of present Brasil			8,2517		
Russia					16,3
	Europe	4		4	
	Asia	12,3		12,3	
Ottomans					5,1318
	Asia	2,266		2,266	
	Africa	1,717		1,717	
	Europe	1,1488		1,1488	
France					7,2222
	Africa			0,3085	
Gambia			0,0107		
Senegal			0,1962		
Benin			0,0276		
Guinea			0,074		
	Central America			0,069	
Dominicana			0,069		
	North America			5,9807	
New France (parts of present USA and Canada)			5,9807		
	Asia			0,133	
India			0,133		
	South America			0,087	
French Guiana			0,087		
	Europe			0,644	
France - core area			0,644		

Countries that were colonized are presented with their present names, e.g. Belize instead of British Honduras.
Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

		1754	millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
Holland					1,7204
	Europe			0,042	
Holland - core area			0,042		
	Asia			1,27336	
Sumatra			0,16		
Java			0,113		
Borneo			0,042		
Maluku Islands			0,075		
North Maluku			0,032		
New Guinea			0,78575		
Ceylon			0,06561		
	South America			0,379	
Guiana			0,215		
Surinam			0,164		
	Africa			0,026	
RSA			0,026		
British					3,2796
	Europe			0,315	
British Islands - core area			0,315		
	North America			2,0016	
East coast: present USA & Canada			0,8137		
Rupert's Land. Hudson Bay drainage basin			1,0237		
Newfoundland & New Scotia			0,1642		
	Asia			0,538	
India			0,538	→ Kulke, p. 256	
	Africa			0,367	
Nigeria			0,207		
Ghana			0,16		
	Central America			0,058	
Belize, Jamaica, Bahamas, Puerto Rico, other tiny islands			0,058		
Denmark					0,1461
	Europe			0,1461	
Denmark - core area			0,0431		
Iceland			0,103		
TOTAL			56,5873		
European core areas			1,6488		

Dane źródłowe 1800

Wydruk z arkusza MS Excel

Countries that were colonized are presented with their present names, e.g. Belize instead of British Honduras.
Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

		1800	millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
Spain		input data			17,90662
Europe					
Spain - core area		0,51		0,51	
Central America		2,61732			
Mainland of Central America (2,4941)					
w/o Belize (0,026) & w/o part of present Nicaragua (0,02)		2,4481			
Puerto Rico		0,009			
Dominicana		0,0487			
British Virgin Islands & Virgin Islands		0,00052			
Cuba		0,111			
North America (*)		5,8164			
North American part of Viceroyalty of					
New Spain		3,4296			
Florida and surrounding areas		0,2468			
Luisiana		2,14			
(*) Spanish possessions included parts or the whole of the following present-day US states: Alabama, Arizona, Arkansas, California, Colorado, S.Dakota, N.Dakota, Florida, Georgia, Iowa, Kansas, Luisiana, Minnesota, Missisipi, Missouri, Montana, Nebraska, Nevada, New Mexico, Oklahoma, Texas, Utah, Wyoming					
South America		8,5411			
Venezuela					
Colombia					
Ecuador					
Peru					
Bolivia		8,5411			
Uruguay					
Paraguay					
part of Chile					
part of Argentina					
part of Brasil					
Africa		0,1218			
Maroco		0,0812			
Equatorial Guinea		0,0281			
Western Sahara		0,005			
Canary Islands		0,0075			
Asia		0,3			
Philippines		0,3			

Countries that were colonized are presented with their present names, e.g. Belize instead of British Honduras.
Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

		1800	millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
Portugal					
	Europe				
Portugal - core area		0,0947		0,097	
Azores		0,0023			
	South America			8,2517	
part of present Brasil		8,2517			
	Asia			0,025	9,1918
India		0,01			
East Timor		0,015			
	Africa			0,8181	
Angola		0,321			
Mozambique		0,461			
Gwineia Bissau		0,0361			
Russia					
	Europe	4,8		4,8	16,9
	Asia	12,1		12,1	
Ottomans					
	Asia	2,613		2,613	5,9332
	Africa	2,659		2,659	
	Europe	0,6612		0,6612	

Countries that were colonized are presented with their present names, e.g. Belize instead of British Honduras.
Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

		1800	millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
France					3,5764
	North America		2,14		
Luisiana		2,14			
	Africa		0,6891		
Senegal		0,1962			
Guinea		0,05			
Benin, Togo		0,0638			
Kongo & Gabon		0,3791			
	Asia		0,0503		
Tonga & Fiji		0,0191			
Vanuatu		0,0122			
New Caledonia		0,019			
	South America		0,087		
French Guiana		0,087			
	Europe		0,61		
France - core area		0,61			
Holland					1,5485
	Europe		0,0695		
Holland - core area		0,0695			
	Asia		1,29696		
Sumatra		0,16			
Java		0,113			
Celebes		0,0236			
Borneo		0,042			
Maluku Islands		0,075			
North Maluku		0,032			
New Guinea		0,78575			
Ceylon		0,06561			
	South America		0,164		
Surinam		0,164			
	Africa		0,018		
Ghana		0,018			

Countries that were colonized are presented with their present names, e.g. Belize instead of British Honduras.
Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

	1800	millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
British				
Europe			0,315	12,4251
British Islands - core area		0,315		
North America			5,98	
Ontario, Quebec, New Brunswick, Nova Scotia, Labrador & Newfoundland, Manitoba		1,3374		
Rupert's Land (land 3,8614, incl. water area of Hudson Bay 4,6426)		4,6426		
Australia and Oceania			3,9788	
Australia		3,7375		
New Zealand		0,17292		
Tasmania		0,0684		
Asia			0,71948	
India		0,667	→	
Salomon Islands		0,02145		
New Hebrides		0,0148		
West Samoa		0,00283		
Nauru		0,0126		
Gilbert and Ellice Islands		0,0008		
Africa			1,1468	
Kenya & Somalia		0,426		
Nigeria		0,186		
Ghana		0,0168		
Sierra Leone		0,0717		
Gambia		0,0113		
RSA		0,435		
South America			0,227	
British Guiana		0,215		
Falklands		0,012		
Central America			0,058	
Belize, Jamaica, Bahamas, Puerto Rico, other tiny islands		0,058		
USA		2,3013	2,3013	2,3013
US Cenus Bureau, p. 8				
Denmark				
Europe			0,1461	0,2961
Denmark - core area		0,0431		
Iceland		0,103		
North America			0,15	
Greenland		0,15		
TOTAL		70,0790		
European core areas		1,6423		

Dane źródłowe 1825

Wydruk z arkusza MS Excel

Countries that were colonized are presented with their present names, e.g. Belize instead of British Honduras.
Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

		1825	millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
Spain		input data			
	Europe				
Spain - core area		0,51	0,51		
	Central America		0,12052		
Puerto Rico		0,009			
British Virgin Islands & Virgin Islands		0,00052			
Cuba		0,111			
	Africa		0,1218		1,0523
Maroco		0,0812			
Equatorial Guinea		0,0281			
West Sahara		0,005			
Canary Islands		0,0075			
	Asia		0,3		
Philippines		0,3			
Portugal					
	Europe		0,097		
Portugal - core area		0,0947			
Azores		0,0023			
	Asia		0,015		0,9301
East Timor		0,015			
	Africa		0,8181		
Angola		0,321			
Mozambique		0,461			
Gwineia Bissau		0,0361			
Russia					
	Europe	4,5			19
	Asia	14,5			
Ottomans					
	Asia	2,613	2,613		5,8732
	Africa	2,659	2,659		
	Europe	0,6012	0,6012		

Countries that were colonized are presented with their present names, e.g. Belize instead of British Honduras.
Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

1825			country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
			millions sq. km	
France				1,6359
	Africa		0,8886	
Mauritania		0,0725		
Senegal		0,1962		
Guinea		0,05		
Ivory Coast		0,127		
Benin, Togo		0,0638		
Kongo & Gabon		0,3791		
	Asia		0,0503	
Tonga & Fiji		0,0191		
Vanuatu		0,0122		
New Caledonia		0,019		
	South America		0,087	
French Guiana		0,087		
	Europe		0,61	
France - core area		0,61		
Holland				1,4829
	Europe		0,0695	
Holland - core area		0,0695		
	Asia		1,23135	
Sumatra		0,16		
Java		0,113		
Celebes		0,0236		
Borneo		0,042		
Maluku Islands		0,075		
North Maluku		0,032		
New Guinea		0,78575		
	South America		0,164	
Surinam		0,164		
	Africa		0,018	
Ghana		0,018		

Countries that were colonized are presented with their present names, e.g. Belize instead of British Honduras.
Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

		1825	millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
British					
	Europe		0,315		
	British Islands - core area		0,315		
	North America		8,983		
	Ontario, Quebec, New Brunswick, Nova Scotia, Labrador & Newfoundland, Manitoba		1,3374		
	Rupert's Land (land 3,8614, incl. water area of Hudson Bay 4,6426)		4,6426		
	NorthWest Territories, Arctic Islands		3,0030		
	Australia & New Zealand		5,1538		
	Australia		5,1044		
	New Zealand		0,0494		
	Asia		1,93509		
	India		1,817	→ Kulke, p. 256	
	Ceylon		0,06561		
	Salomon Islands		0,02145		
	New Hebrides		0,0148		
	West Samoa		0,00283		17,8187
	Nauru		0,0126		
	Gilbert and Ellice Islands		0,0008		
	Africa		1,1468		
	Kenya & Somalia		0,426		
	Nigeria		0,186		
	Ghana		0,0168		
	Sierra Leone		0,0717		
	Gambia		0,0113		
	RSA		0,435		
	South America		0,227		
	British Guiana		0,215		
	Falklands		0,012		
	Central America		0,058		
	Belize, Jamaica, Bahamas, Puerto Rico, other tiny islands		0,058		
USA					
	North America		4,63	← 4,63	4,63
US Cenus Bureau, p. 8					
Denmark					
	Europe		0,1461		
	Denmark - core area		0,0431		0,2961
	Iceland		0,103		
	North America		0,15		
	Greenland		0,15		
TOTAL					
	European core areas		52,7192		
			1,6423		

Dane źródłowe 1885

Wydruk z arkusza MS Excel

Countries that were colonized are usually presented with their present names, e.g. Belize instead of British Honduras. Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

		1885	millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
Spain					
			input data		
	Europe			0,51	
Spain - core area			0,51		
	Central America			0,1195	
Cuba, Puerto Rico, British Virgin Islands, US Virgin Islands			0,119499		
	Africa			0,4036	
Maroco			0,102		1,333099
West Sahara			0,266		
Equatorial Guinea			0,0281		
Canary Islands			0,0075		
	Asia			0,3	
Philippines			0,3		
Portugal					
	Europe			0,097	
Portugal - core area			0,0947		
Azores			0,0023		
	Asia			0,015	0,98713
East Timor			0,015		
	Africa			0,87513	
Angola			0,321		
Mozambique			0,514		
Cape Verde			0,00403		
Gwinea Bissau			0,0361		
Russia					
	Europe	5		5	21
	Asia	16		16	
Ottomans					
	Asia	1,953		1,953	2,974
	Africa			0,788	
Libia			0,788		
	Europe		0,233	0,233	

Countries that were colonized are usually presented with their present names, e.g. Belize instead of British Honduras. Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

	1885	millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
France				
	Africa		1,791	
Algeria (coastal part)		0,5		
Tunisia		0,1636		
Mauritania		0,0725		
Senegal		0,1962		
Guinea		0,05		
Ivory Coast		0,127		
Benin		0,0294		
Kongo, Gabon		0,3791		
Madagaskar		0,25		
Djibutti		0,0232		3,1694
	Asia		0,5914	
Vietnam		0,331		
Cambodia		0,0819		
Laos		0,0895		
Hainan		0,034		
Vanuatu		0,0122		
Reunion, Mauritius		0,0046		
Fiji, Tonga, American Samoa		0,0192		
New Caledonia		0,019		
	South America		0,087	
French Guiana		0,087		
	Europe		0,7	
France - core area		0,7		
Holland				
	Europe		0,042	
Holland - core area		0,042		
	Asia		1,40554	
Sumatra		0,404		
Java		0,126		
Celebes		0,024		1,61154
Borneo		0,324		
Maluku Islands		0,075		
North Maluku		0,032		
Papua & Western Papua		0,42054		
	South America		0,164	
Surinam		0,164		

Countries that were colonized are usually presented with their present names, e.g. Belize instead of British Honduras. Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

	1885	millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
British				
Europe			0,32425	
British Islands - core area		0,315		
Cyprus		0,00925		
North America			9,9850	
Ontario, Quebec, New Brunswick, Nova Scotia, Labrador & Newfoundland, Manitoba		1,3374		
Rupert's Land (land 3,8614, incl. water area of Hudson Bay 4,6426)		4,6426		
NorthWest Territories, Arctic Islands		3,0030		
British Columbia		0,9447		
other land		0,0573		
Australia & New Zealand			7,9556	
Australia		7,6869		
New Zealand		0,2687		
Asia			5,8270	
India		3,2876		
Pakistan		0,8039		
Bangladesh		0,144		
Burma		0,6766		
British Malaya		0,146		
Ceylon		0,06561		
North Borneo		0,208		
British New Guinea		0,11793		
Salomon Islands		0,02145		
New Hebrides		0,0148		
West Samoa		0,00283		
Nauru		0,0126		
Gilbert Islands		0,000281		
Ellis Island		0,000000111		
Mauritius				
Sokotra				
Seychelles		0,0065		
Maldevis				
British Indian Ocean Territory				
Yemen		0,3189		
Africa			0,8007	
Kenya		0,08		
Somalia		0,152		
Nigeria		0,221		
Ghana		0,134		
Sierra Leone		0,074		
Gambia		0,0107		
RSA		0,129		
South America			0,24813	
British Guiana		0,231		
Falklands		0,012		
Trinidad & Tobago		0,00513		
Central America			0,058	
Belize, Jamaica, Bahamas, Puerto Rico, other tiny islands		0,058		

Countries that were colonized are usually presented with their present names, e.g. Belize instead of British Honduras. Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

		1885	millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
USA					9,551
	North America		9,551	9,551	
Italy					
	Europe			0,302	0,336
Italy - core area			0,302		
	Africa			0,034	
Eritrea			0,034		
Germany					
	Africa			0,35586	
Camerun			0,126		
Tanzania			0,00286		
Namibia			0,227		
	Asia			0,29648	1,30734
German New Guinea			0,24728		
Bismarck Archipelago			0,0492		
	Europe			0,655	
Germany - core area			0,358		
new territories			0,297		
Belgium					
	Europe			0	0,142
Belgium - core area			0,031		
	Africa			0,111	
Congo			0,111		
Denmark					
	Europe			0,1461	
Denmark - core area			0,0431		2,3121
Iceland			0,103		
North America				2,166	
Greenland			2,166		
TOTAL			69,9223		
	European core areas		2,3648		

Dane źródłowe 1898

Wydruk z arkusza MS Excel

Countries that were colonized are presented with their present names, except German Empire.
Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

		1898	millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
Spain					
			input data		
	Europe			0,51	
Spain - core area			0,51		
	Central America			0,119346	
Cuba, Puerto Rico, US Virgin Islands			0,119346		1,230946
	Asia			0,3	
Philippines			0,3		
	Africa			0,3016	
West Sahara			0,266		
Canary Islands			0,0075		
Equatorial Guinea			0,0281		
Portugal					
	Europe			0,097	
Portugal - core area			0,0947		
Azores			0,0023		2,1942
	Asia			0,015	
East Timor			0,015		
	Africa			2,0822	
Angola			1,2467		
Mozambique			0,7994		
Gwineia Bissau			0,0361		
Russia					
	Europe	5		5	21
	Asia	16		16	
Ottomans					
	Africa			0,851	
Libia			0,851		2,954
	Asia		1,953	1,953	
	Europe		0,15	0,15	

Countries that were colonized are presented with their present names, except German Empire.
Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

		1898	millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
France					11,148
Africa			9,593		
Algeria		9,593			
Mauritania					
Senegal					
Guinea					
Ivory Coast					
Benin					
Burkina Faso					
Mali					
Niger					
Chad					
Central African Republic					
Kongo					
Gabon					
Madagaskar					
Equatorial Guinea					
Djibutti					
Asia			0,768		
Vietnam		0,3312			
Cambodia		0,181			
Laos		0,2368			
New Caledonia		0,019			
South America			0,087		
French Guiana		0,087			
Europe			0,7		
France - core area			0,7		
Holland					
Europe			0,042		
Holland - core area			0,042		
Asia			1,83914		
Sumatra		0,474			
Java		0,13			
Celebes		0,1746			
Borneo		0,533			
Maluku Islands		0,075			
North Maluku		0,032			
Papua & Western Papua		0,42054			
South America			0,164		
Surinam			0,164		

Countries that were colonized are presented with their present names, except German Empire.
Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

		1898	millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
British					
	Europe			0,32425	
	British Islands - core area		0,315		
	Cyprus		0,00925		
	North America			9,985	
	Canada		9,985		
	Australia & New Zealand			7,9556	
	Australia		7,6869		
	New Zealand		0,2687		
	Asia			6,258321	
	India		3,2876		
	Pakistan		0,8039		
	Bangladesh		0,144		
	Burma		0,6766		
	British Malaya		0,146		
	Ceylon		0,06561		
	North Borneo		0,208		
	British New Guinea		0,11793		
	Salomon Islands		0,02845		
	Vanuatu Islands		0,0122		
	Fiji		0,01827		
	New Hebrides		0,0148		
	West Samoa		0,00283		
	Tonga		0,00075		33,85312
	Nauru		0,0126		
	Gilbert and Ellice Islands		0,000281		
	Mauritius				
	Sokotra				
	Seychelles		0,0065		
	Maldevis				
	British Indian Ocean Territory				
	Yemen & Oman & UAE		0,712		

Countries that were colonized are presented with their present names, except German Empire.
Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

1898		millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
Africa			9,03825	
Libya	}			
Egipt				
Sudan		4,92		
South Sudan				
Kenya				
Uganda	}			
Somalia		0,152		
Nigeria		0,924		
Ghana		0,239		
Sierra Leone		0,0717		
Gambia	}	0,0107		
Zimbabwe				
Botswana				
Lesotho				
Suazi		1,92896		
Malawi				
Zambia				
RSA		0,79189		
South America			0,23213	
British Guiana		0,215		
Falklands		0,012		
Trinidad & Tobago		0,00513		
Central America			0,05957	
Lesser Antilles w/o Martynica and w/o Guadelupa (0,0116) + Jamaica (0,011) + Bahamas (0,014) + Belize (0,02297)		0,05957		
USA				
North America		9,551	9,551	
Central America			0,009	9,56
Puerto Rico		0,009		
Italy				
Europe			0,3104	
Italy - core area		0,302		
Crete		0,0084		1,051
Africa			0,7406	
Eritrea		0,1176		
Somalia		0,623		

Countries that were colonized are presented with their present names, except German Empire.
Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

	1898	millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
Germany				
Africa			2,4123	
German West Africa (current countries: Cameroon, Nigeria, Chad, Guinea, Central African Republic, Ghana, Togo)		0,5822		
German East Africa (current Countries: Burundi, Kenya, Mozambique, Rwanda, Tanzania)		0,995		3,43436
German South West Africa (current countries: Namibia)		0,8351		
Asia			0,29406	
German New Guinea (current countries: Papua New Guinea, Solomon Islands, Palau, Federated States of Micronesia, Nauru, Northern Mariana Islands, Marshall Islands, Samoa) Bismarck Archipelago		0,24586 0,0482		
Europe			0,728	
Germany - core area		0,358		
new territories		0,37		
Belgium				
Europe			0,031	
Belgium - core area		0,031		
Africa			2,399	
Kongo		2,345		2,43
Rwanda		0,026		
Burundi		0,028		
Denmark				
Europe			0,1461	
Denmark - core area		0,0431		2,3121
Iceland		0,103		
North America			2,166	
Greenland		2,166		
TOTAL		93,2129 zł		
European core areas		2,3958		

Dane źródłowe 1914

Wydruk z arkusza MS Excel

Countries that were colonized are presented with their present names, except German Empire. Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

1914		millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
Spain		input data		0,8215
	Europe		0,51	
Spain - core area		0,51		
	Africa		0,3115	
Maroco		0,01		
West Sahara		0,266		
Canary Islands		0,0075		
Equatorial Guinea		0,028		
Portugal				2,1942
	Europe		0,097	
Portugal - core area		0,0947		
Azores		0,0023		
	Asia		0,015	
East Timor		0,015		
	Africa		2,0822	
Angola		1,2467		
Mozambique		0,7994		
Gwineia Bissau		0,0361		
Russia				22,8
	Europe	5	5	
	Asia	17,8	17,8	
Ottomans				1,9773
	Asia	1,953	1,953	
	Europe	0,0243	0,0243	

Countries that were colonized are presented with their present names, except German Empire. Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

1914		millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
France				
	Africa		10,02215	11,57715
Algeria	}	9,593		
Mauritania				
Senegal				
Guinea				
Ivory Coast				
Benin				
Burkina Faso				
Mali				
Niger				
Chad				
Central African Republic				
Kongo				
Gabon				
Madagaskar				
Equatorial Guinea				
Djibutti				
Marocco		0,42915		
	Asia		0,768	
Vietnam	}	0,3312		
Cambodia		0,181		
Laos		0,2368		
New Caledonia		0,019		
	South America		0,087	
French Guiana		0,087		
	Europe			
France - core area		0,7	0,7	
Holland				
	Europe		0,042	2,0451
Holland - core area		0,042		
	Asia		1,83914	
Sumatra		0,474		
Java		0,13		
Celebes		0,1746		
Borneo		0,533		
Maluku Islands		0,075		
North Maluku		0,032		
Papua & Western Papua		0,42054		
	South America		0,164	
Surinam		0,164		

Countries that were colonized are presented with their present names, except German Empire. Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

1914		country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
		millions sq. km	
British			
	Europe	0,32565	
	British Islands - core area	0,315	
	Cyprus	0,00925	
	Rhodos	0,0014	
	North America	9,985	
	Canada	9,985	
	Australia & New Zealand	7,9556	
	Australia	7,6869	
	New Zealand	0,2687	
	Asia	6,258321	
	India	3,2876	
	Pakistan	0,8039	
	Bangladesh	0,144	
	Burma	0,6766	
	Malesia	0,146	
	Ceylon	0,06561	
	North Borneo	0,208	
	British New Guinea	0,11793	
	Salomon Islands	0,02845	
	Vanuatu Islands	0,0122	
	Fiji	0,01827	
	New Hebrides	0,0148	
	West Samoa	0,00283	
	Tonga	0,00075	
	Nauru	0,0126	
	Gilbert and Ellice Islands	0,000281	
	Mauritius		
	Sokotra		
	Seychelles	0,0065	
	Maldevis		
	British Indian Ocean Territory		
	Yemen & Oman & UAE	0,712	
			34,260701

Countries that were colonized are presented with their present names, except German Empire. Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

		country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
1914	millions sq. km		
Africa		9,4674	
Libya			
Egipt			
Sudan	4,92		
South Sudan			
Kenya			
Uganda			
Somalia	0,152		
Nigeria	0,924		
Ghana	0,239		
Sierra Leone	0,0717		
Gambia	0,0107		
Zimbabwe			
Botswana			
Lesotho			
Suazi	1,92896		
Malawi			
Zambia			
RSA	1,22104		
South America		0,23213	
British Guiana	0,215		
Falklands	0,012		
Trinidad & Tobago	0,00513		
Central America		0,0366	
Lesser Antilles w/o Martynica and w/o Guadelupa (0,0116), Jamaica (0,011), Bahamas (0,014)	0,0366		

Countries that were colonized are presented with their present names, except German Empire. Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

1914		millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
USA				
	North America	9,551	9,551	9,86
	Asia		0,3	
Philippines		0,3		
	Central America		0,009	
Puerto Rico		0,009		
Italy				
	Europe		0,3104	1,9034
Italy - core area		0,302		
Crete		0,0084		
	Africa		1,593	
Libya		0,8524		
Eritrea		0,1176		
Somalia		0,623		
Germany				
	Africa		2,4123	3,43436
German West Africa (current countries: Cameroon, Nigeria, Chad, Guinea, Central African Republic, Ghana, Togo)		0,5822		
German East Africa (current Countries: Burundi, Kenya, Mozambique, Rwanda, Tanzania)		0,995		
German South West Africa (current countries: Namibia)		0,8351		
	Asia		0,29406	
German New Guinea (current countries: Papua New Guinea, Solomon Islands, Palau, Federated States of Micronesia, Nauru, Northern Mariana Islands, Marshall Islands, Samoa)		0,24586		
Bismarck Archipelago		0,0482		
	Europe		0,728	
Germany - core area		0,358		
new territories		0,37		

Countries that were colonized are presented with their present names, except German Empire. Individual islands are presented under their usual names

© Jacek Kwaśniewski 2021

To see print version, click File > Print

<https://jacek.kwasniewski.org.pl>

1914		millions sq. km	country's core area and how much area of a given continent a given country has	country total
Belgium				
	Europe		0,031	2,43
Belgium - core area		0,031		
	Africa		2,399	
Kongo		2,345		
Rwanda		0,026		
Burundi		0,028		
Denmark				
	Europe		0,1461	2,3121
Denmark - core area		0,0431		
Iceland		0,103		
	North America		2,166	
Greenland		2,166		
TOTAL		95,6159 zł		
European core areas		2,3958		